

– et aktuelt læremiddel
i tidsskriftform

NORSKnytt

ISSN 0801 5368

- Magasinet «Faktafyk»
- Pondus på dialekt
- Gode bøker om Tyskland
- Fridtjof den frøkne
- Snorresaga.no
- Quiz om norrønt språk
- Quiz om norrøn litteratur

- Kryssord med eksportord
- Norrønakryss
- Illustrasjonene i Snorre
- Bildetekst + Tegning = Sant
- Ordklassehus på nynorsk
- Ordklassehus på bokmål
- Nynorskbingo

Hva er Norsknytt?

Norsknytt er et læremiddel i tidsskrift-format, særlig myntet på norsklærere i ungdomsskolen. Et overordnet mål for tidsskriftet er å tilby lærere kopieringsoriginaler, praktiske undervisningstips og faglig oppdatering. Norsknytt ønsker å gi liv og variasjon til norskundervisningen.

Norsknytt ble startet opp av norsklæreren Jon Hildrum i Namsos i 1976. Nord-Trøndelag fylkeskommune finansierte i en lengre periode utgivelsen av Norsknytt, for å sikre at tidsskriftet ble tilgjengelig for alle ungdomsskolene i Nord-Trøndelag. Senere har tidsskriftet spredt seg til resten av landet.

Alle tekstene i Norsknytt er omfattet av opphavsrett, men lærere kan fritt kopiere alt stoff som er tilrettelagt for elever.

Siden oppstarten har Norsknytt hatt to redaktører. Norsklærer Jon Hildrum var redaktør fra 1976 til 2006. Norsk-lærer Øystein Jetne har vært redaktør siden 2007.

Vil du abonnere?

Et årsabonnement (fire numre per år) koster 550,- kroner. Bestillingen sendes:

Norsknytt
Postboks 303
7601 LEVANGER

eller:

post@norsknytt.no

Tidligere årganger

Abonnenter på Norsknytt har anledning til å bestille tidligere årganger til redusert pris. Porto og forsendelses-kostnader kommer i tillegg:

♦ Årgangene fra 1990 til 1992 koster 50,- kroner per årgang.

♦ Årgangene fra 1993 til 2006 koster 200,- kroner per årgang.

♦ Årgangene fra 2007 til 2011 koster 350,- kroner per årgang.

Innholdsfortegnelse for Norsknytt 2-2012

- 4 Magasinet *Faktafyk*
- 5 Pondus på dialekt
- 6 Snorres kongesagaer i ungdomsutgave
- 10 Norrøn quiz – muntlig aktivitet
- 12 Norrøn quiz – fleip-eller-fakta-oppgaver
- 14 Norrøn quiz – 1X2-oppgaver
- 15 Kryssord med norrøne stikkord og engelske løsningsord
- 16 Norrønakryss 1 – med ordbank (puslekryss)
- 18 Norrønakryss 2 – med ordbank (puslekryss)
- 20 Bildetekster til illustrasjoner fra Snorre (side 22–23)
- 21 Bildetekster til illustrasjoner fra Snorre (side 24–25)
- 22 15 Snorre-illustrasjoner uten bildetekst
- 24 15 Snorre-illustrasjoner uten bildetekst
- 26 Ordklassehus med nye ordklasser - nynorsk
- 30 Ordklassehus med nye ordklasser - bokmål
- 34 Hjelpearke til nynorskbingo
- 35 Nynorskbingo
- 40 Fasitsider

Smakebiter fra neste nummer:

- ♦ **Regelbok på nynorsk**
Den nye rettskrivningen for nynorsk tok til å gjelde fra august 2012. Norsknytt bringer en oppdatert regelbok som kan kopieres opp til elevene.
- ♦ **Arbeidsark til *En folkefiende* av Henrik Ibsen**
Norsknytt bringer et omfattende undervisningsopplegg knyttet til *En folkefiende*. Opplegget inneholder både arbeidsark og forslag til et variert undervisningsopplegg.
- ♦ **De beste nettstedene**
Etter hvert finnes det mange gode undervisningsressurser på nettet, både i Norge og i våre naboland. Norsknytt bringer en oversikt over nettsteder som alle norsklærere bør kjenne til.
- ♦ **Femavsnittstekster**
Mange skoler har hatt hell med å la elevene skrive korte sakprosattekster på fem avsnitt. Norsknytt bringer modelltekster som elevene kan bli inspirert av.

NORSKnytt

Mer plass for den norrøn sagalitteraturen?

Norsklærere på videregående forteller at det blir stadig vanskeligere å nå fram til elevene med sagadiktningen. Utfordringen knytter seg ikke først og fremst til interesse og motivasjon, men til språket i sagatekstene. Elevene møter rett og slett så mange fremmede ord at de ikke greier å fange innholdet i teksten. For hva betyr egentlig ord som leidang, møydom, trell og banehogg?

I dette nummeret av Norsknytt vier vi stor plass til norrønt, både språk og litteratur. Tanken bak de to kryssordene i A3-format er å utvide elevenes ordforråd – med ord som er knyttet til sagatekstene. Uten løsningsordene nederst på siden ville nok kryssordene ha vært altfor vanskelige – men med løsningsordene på plass kan kryssordet også løses som et puslekryss. Et annet kryssord består av nynorske stikkord og engelske løsningsord. Her prøver vi å få fram at vikingenes mange reiser vestover faktisk satte tydelige spor i det engelske språket.

Fem sider med quiz kan være med på å skape mye engasjement og aktivitet i klasserommet. De to spørrekonkurransene der svaret er oppgitt på siden, egner seg best for muntlig gjennomgang ved læreren. De andre spørrekonkurransene kan elevene gjerne prøve seg på to og to, for da får elevene sjansen til å teste synspunkter og korte tankerekker på hverandre. Alle spørrekonkurransene er med på å øke elevenes breddekunnskaper. Det er et mål i seg selv!

Den nye, flotte ungdomsutgaven av Snorre inneholder helt nye illustrasjoner av Snorre. I Norsknytt bringer vi noen av de gamle – og ber elevene kombinere tegning og bildetekst. Her kan elevene gjerne arbeide i par. Hvis den ene sliter med å lese, kan denne eleven kanskje få et hovedansvar for å se på illustrasjonene, mens den andre leser bildetekstene høyt.

I dette nummeret av Norsknytt har vi også gitt plass til såkalte ordklassehus. Disse kopi-originalene er til hjelp når elevene skal øve seg på å plassere ord i ulike ordklasser. Dersom læreren ønsker å gi poeng, kan eleven få ett poeng for hvert ord som er riktig plassert i en ordklasse – og ett minuspoeng for hvert ord som er plassert i gal ordklasse. Det første sifferet i poengsummen kan være en pekepinn på karakteren ... Gode grammatikk-kunnskaper er ikke alene godt nok. For å få full pott trenger elevene også et godt ordforråd og evnen til å se at noen ord kan tilhøre flere ordklasser!

Gjennomslag for determinativ

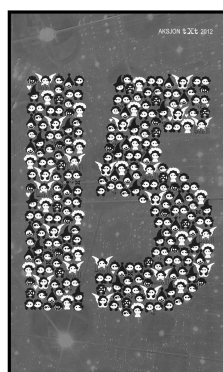
Avdeling for leksikografi ved Universitetet i Oslo er i ferd med å innarbeide den nye ordklasseinndelingen i *Nynorskordboka*, slik at oppslagsord kan bli beskrevet som subjunksjoner eller determinativ. Dermed er all tvil feid til side om hva de ti ordklassene skal hete, nemlig verb, substantiv, adverb, adjektiv, pronomen, determinativ, konjunksjoner, subjunksjoner, interjeksjoner og preposisjoner. De nye ordklassenavnene er allerede på plass i den digitale utgaven av *Nynorskordboka*, tett inntil hvert oppslagsord. I ordforklaringene kan gamle ordklassenavn fortsatt opptre – men det ryddes!

Nye nynorskordlister

Både Samlaget og Fagbokforlaget er kommet med ordlister som har tatt opp i seg rettskrivningsendringene i nynorsk fra og med august 2012. Samlagets ordliste er redigert av Margunn Rauset og Aud Søyland – og Alf Helleviks navn pryder også den 11. utgaven. I den 450 sider tjukke ordlisten får elevene servert bøyningsendelsene, men ikke alle oppslagsordene ferdig bøyde, slik som i Fagbokforlagets utgave. Hamar-trioen Bjarne Øygarden, Olav Veka og Lars Anders Kulbrandstad har arbeidet fram Fagbokforlagets populære utgave, *Sidemålsordlista*.

Mindre lesestoff til eksamen

De par siste årene har forberedelsesmaterialet til skriftlig i eksamen i norsk vært så omfattende at tiendeklassingene har hatt litt for store problemer med å pløye gjennom stoffet. Den konklusjonen legger føringer for norskeksamenen i 2013, der tekstene i forberedelsesmaterialet ligger an til å bli kortere og færre enn tidligere. For øvrig vil eksamenssettet minne mye om eksamenssettene fra de siste fem årene. Også i 2013 skal elevene oppgi sjanger på begge skrivedagene. Hvilken sjanger elevene oppgir, skal denne gangen tillegges vekt ved bedømmingen.

Velvalgte tekster fra Foreningen !les

Samtidig som tXt-aksjonen feirer 15 år, lanserer Foreningen !Les et nytt sakprosamagasin for elever i starten av tenårene. Magasinet Faktafyk spenner vidt i temaer og sjangervalg.

Den nye satsningen på sakprosa begrunnes blant annet med at mange ungdomsskolelærere synes det er vanskelig å finne gode magasinartikler beregnet på ungdom. Foreløpig er det planlagt ett nummer i året fram til 2014. Tilbakemeldinger fra elever og lærere avgjør om *Faktafyk* får et enda lengre liv.

Noe for enhver smak

2012-utgaven av *Faktafyk* inneholder 20 tekster, altså omtrent like mange sakpregede tekster som en normal tekstsamling for ungdomstrinnet.

Guttene får sitt. På glanset papir fortelles det om monsterøgler på Svalbard, dataspill, mafiastyrt tenåringsliv og fotballspilleren Garrincha. De mange og fargerike illustrasjonene bør øke leselysten enda noen hakk. Ungdommer som ikke finner attraktivt lesestoff i dette magasinet, må være generelt vanskelige å tilfredsstille.

Til magasinet er det utarbeidet egne oppgaver som læreren kan benytte seg av i klasserommet. Arbeidsoppgavene knytter seg bare til et

lite knippe av tekstene, men til gjengjeld legges det opp til varierte arbeidsmåter for elevene.

Faktafyk har også sin egen nettside, der elevene kan finne mer lesestoff om de ulike temaene som blir berørt i magasinet. Nettsidene inviterer også til tre ulike konkurranser: en «Faktafyk-kviss» med 25 spørsmål knyttet til tekstene i magasinet, en skrivekonkurranse om hvorfor øglene hadde så lange halser, og en skrivekonkurranse der elevene skal skrive om forelskelse.

Høy kvalitet på de skjønnlitterære tekstene

Tekstutdragene som ble utvalgt til tXt-aksjonen inneholdt i en periode mye festing og erotikk, kanskje litt i overkant mye både for elever og lærere. Redaksjonsrådet som i dag velger ut tekster, ser ut til å legge mer vekt på andre kriterier. Ikke alle lærere rekker å lese alle utdragene: Et tips kan være å vie ekstra oppmerksomhet til Michael Morpurgos *War Horse* og Fabio Geda *I havet er det krokodiller*.

Pondus-striper på 29 forskjellige dialekter

Tegneserieskaperen Frode Øverli er fra Bergen, men takket være oversetter Åshild Søfteland kan Pondus-elskere nå møte Pondus også som trønder, gudbrandsdøl og tromsøværing.

Egmont Serieforlaget omtaler sitt eget produkt slik:: «Albumet ville fått Ivar Aasen til å spinne i graven. Og han trenger mosjonen. Apropos salig Aasen, så er det i 2013 to hundre år siden han ble født. Og vi klarte rett og slett ikke vente på dette jubileet; vi måtte feire med å dialektisere folka i Pondusville.»

Tegneseriealbumet *Pondus på din dialekt* finnes i fire versjoner – ett for hvert dialektområde. Den språklige kreativiteten stopper ikke der. Også innenfor hvert dialektområde har oversetteren sørget for variasjon. For eksempel inneholder det midtnorske albumet dialekter både fra Namsos, Innherred, Fosen, Trondheim, Oppdal, Øvre Gauldalen, Stranda, Ørsta, Molde,

Ålesund og Kristiansund. Nesten like stor er variasjonen i de andre albumene.

Underveis i tegneseriealbumet er ulike dialektuttrykk forklart. Til alt overmål inneholder midtsidene en to sider lang artikkel om dialektforskjeller i Norge, så norsklærere har mye å glede seg over. Men kanskje også elevene? Det er ikke vanskelig å se for seg at ungdommer med forkjærlighet for Pondus, lett kan la seg fenge av Pondus-inspirert dialektundervisning!

Frode Øverli og Åshild Søfteland (oversetter):

«Pondus på din dialekt» (32 sider)

Pris: 59,50 kroner (søk på www.univers.no)

Egmont Serieforlaget 2012

Forteljingar frå Tyskland

Sterk og lågmælt samling om vanlege folk i krig

Forfattaren Gudrun Pausewang var 17 år då den andre verdskrigen tok slutt. Ho har skrive ned forteljingar om ei tid som ho meiner at vi ikkje har råd til å gløyme.

Mange norsklærarar underviser også i samfunnsfag og RLE, og ofte kan ein finne tekstar som kan passe godt i alle dei tre faga. Boka til Pausewang, *Eg var der – historier vi ikkje må gløyme*, er nettopp ei slik bok. Her kan elevane lære om Tyskland i åra under og etter den andre verdskrigen, samstundes som dei lærer god nynorsk og kunsten å byggje opp ei forteljing.

Historiene som Pausewang fortel, er ho blitt fortalt av menn og kvinner som var born og ungdomar i krigsåra. Det er altså sanne historier det er snakk om, men Pausewang har gitt dei ei litterær form.

Sjølvsagt møter lesarane mykje vondskap, men biletet av tyskarane er nyansert. Ei av historiene fortel til dømes korleis eit heilt nabolag hjelper ein godt likt jødefamilie med å skaffe mat. Andre historier fortel om korleis det var å vere medlem av ungjenteorganisasjonen til nazistane, eller om korleis det var å ha foreldre som blei nazistar. Dei til saman tjue historiene gir eit svært mangfaldig og tankevekkjande bilete av Tyskland på 1940-talet.

Det er over fire år sidan Samlaget gav ut forteljingane til Pausewang, så denne bokmeldinga kjem seint. Men framleis er det mogleg å kjøpe boka i bokhandelen – og biblioteka har henne!

Gudrun Pausewang:

«Eg var der – historier vi ikkje må gløyme» (194 sider)

Rettleiande pris: 249,- kroner

Det Norske Samlaget 2008

Sakprosa

Glitrande skildringar av menneskelagnader i DDR

Korleis var det eigentleg å leve bak jarnteppet i etterkrigstida? Anne Sverresdatter Dypvik har reist til Tyskland for å intervjuere tidlegare DDR-borgarar med heilt ulike erfaringar.

Sjeldan er det meir sant at «bok gjer klok». Elevar som veks opp på 2000-talet kan vanskeleg førestille seg kvardagslivet i det tidlegare Aust-Europa. Dei siste åra har vi fått nokre gode spelefilmar som kan gi slik innsikt, til dømes *De andres liv* og *Barbara*, men Dypviks bok famnar breiare og gir lesarane betre bakgrunnskunnskapar.

Forfattaren skriv drivande godt, på nynorsk. Sjangeren nærmer seg reisereportasjen. Dypvik har oppsøkt tyskarar som gjerne vil påverke ettermælet til DDR. Sjølv skriv ho at ho har møtt «folk med merkelege, opprørande og triste historier. Det er folk med klare oppfatningar og sterk overtyding. Dei er alle ulike, men dei har alle levd i det landet som ikkje finst lenger.»

Tiandeklassingar som fordjupar seg i den kalde krigen, vil ha stort utbytte av å lese boka, sjølv utan førehandskunnskapar om den kalde krigen. Forfattaren er ein flink pedagog, og den gode språkføringa er eit pluss i seg sjølv.

Astrid Sverresdatter Dypvik (f. 1977) har bakgrunn som journalist, historikar og mållagsmenneske. I dag er ho tilsett i Nationen, men ho har tidlegare arbeidd i både Morgenbladet, Klassekampen og Dag og Tid.

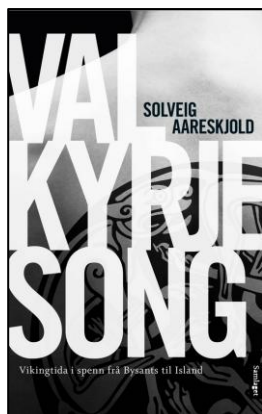
Anne Sverresdatter Dypvik:

«Det var DDR. Forteljingar om eit nedlagt land»

(217 sider)

Rettleiande pris: 349,- kroner

Det Norske Samlaget 2012

Essay

Kunnskapsrikt om det norrøne samfunnet

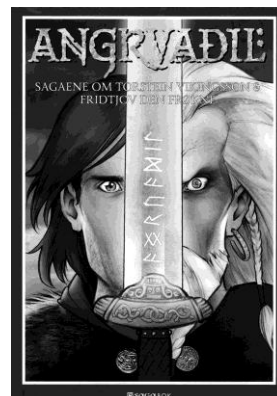
Dårleg kjennskap til den norrøne litteraturen er eit tap for den vestlege sivilisasjonen. Det påstår Solveig Aareskjold i ei essaysamling som bind saman to tidsaldrar.

Kva veit vi egentleg om vikingtida? Kva for nokre feiloppfatningar er vanlege? Forfattaren Solveig Aareskjold skriv gjerne om mytologi og kulturmøte, og ho samanliknar gjerne vikingtida med vår eiga tid. Kanskje er likskapane fleire enn vi trur til vanleg: Kanskje er vi sjølve enklare og vikingane meir avanserte enn det som kjem fram i den offentlege samtalen?

I *Valkyrjesong* syner Aareskjold at stryke og ærekjensle var like attraktivt hos kvinner som hos menn. Aller gjævast var valkyrjene, dei fantastiske jentekrigarane som kunne flyge gjennom lufta. Essaya i *Valkyrjesong* er proppa av kunnskap – og Aareskjold skriv godt!

Essayet forsvann ut av grunnskulen saman med L97. Når den nye norskplanen tek til å gjelde frå hausten 2013, er så godt som alle sjan-gernamna borte – og norsklærarar står dermed friare til å ta essayet inn i igjen. Essaya til Solveig Aareskjold kan i så fall fungere godt som eksempeltekstar for elevane: Bruken av avsnitt understrekar korleis teksten hoppar frå tid til tid og frå stad til stad. Vidare er forfattaren flink til å integrere kjeldene i teksten, og her og der trekkjer ho inn erfaringar som opplagt er hennar eigne. Sjølv om Solveig Aareskjold skriv for vaksne lesarar, er det fullt mogleg å bruke essaya hennar på tiande trinn, i alle fall i grupper med sterke elevar.

Solveig Aareskjold:
«Valkyrjesong» (268 sider)
Rettleiande pris: 305,- kroner
Det Norske Samlaget 2012

Fornaldersagaer

«Fridtjov den frøkne» med moderne illustrasjoner

Nisjeforlaget Saga Bok frir til ungdommen med en nyillustrert utgave av fornaldersagaene *Fridtjov den frøkne* og *Torstein Vikingson*.

Fornaldersagaer er en type islandske sagaer om nordiske og germanske helter fra tiden før Island ble oppdaget. Noen av disse sagaene kan ha en historisk kjerne, mens andre er oppdiktet fra ende til annen. Skildringer av vikingferder og kamp er gjenkjennelig fra andre sagafortellinger.

Strider mot troll, draker og andre magiske skapninger peker mer mot fantasy-fortellinger fra vår egen tid. Litteraturvitere har kalt slike påfunn for «ville overdrivelser» og satt et B-stempel på fornaldersagaene, men til tider har fortellingene likevel vært veldig populære. Enkelte hevder at selveste J.R.R. Tolkien var sterkt inspirert nettopp av fornaldersagaene.

I *Angrvadal* har Forlaget Saga Bok samlet to av de mest populære fornaldersagaene. En amerikansk illustratør, Erik Evensen, er hentet inn, og han har fått lov til å lage tegninger som leder tankene til fantasysjangeren. Uttrykket er forholdsvis snilt og fint tilpasset lesere i tolvårsalderen.

Historien om *Fridtjov den frøkne* er ren fantasi. Mye av handlingen er lagt til Sogn, der hovedpersonen vokser opp sammen med kongsdatteren Ingebjørg. De to forelsker seg i hverandre, men Ingebjørgs brødre stikker kjøper i hjulene. Fortellingen er såpass kort at den egner seg til høytlesing i klasserommet.

Edvard Eikill (oversetter):
«Angrvadal» (143 sider)
Veiledende pris: 288,- kroner
Saga Bok 2012

Kongesagaer for ungdomstrinnet

Med pengestøtte fra Sparebankstiftelsen har forlaget Gyldendal åpnet nettstedet snorresaga.no og trykt opp ungdomsutgaven av Snorres kongesagaer til alle landets niendeklassinger.

Snorres kongesagaer hadde lenge en sentral plass i skolens litteraturundervisning, men de siste femti årene er posisjonen blitt gradvis svekket. De dramatiske og handlingsmettede sagafortellingene har ikke lenger en selvfølgelig i en litterær kanon for ungdomstrinnet.

Gyldendals storsatsning er så kraftfull at den vil komme til å sette spor. Rett nok er det bare høydepunkter fra kongesagaene som er kommet med i ungdomsutgaven, men når disse utdragene både blir trykt i 80.000 eksemplarer og lagt ut i digitalt format på et fritt tilgjengelig nettsted, virker det nesten råflott å hoppe bukk over tekstene.

Nettsted med ti dører

Til ungdomsutgaven av kongesagaene har Gyldendal utarbeidet et eget nettsted, kalt snorresaga.no. Her kan elevene lese tekstutdrag og lytte til en profesjonell oppleser. Videre kan de søke etter tilleggsinformasjon og løse oppgaver av ulike slag.

Nettstedets struktur likner en tradisjonell bok. På åpningssiden ser vi ti klikkbare kapitelloverskrifter. Selv om disse inngangsportene til teksten er visuelt vakre og rommer stikkordspregede beskrivelser, kan det være litt tidkrevende for en travel lærer å orientere seg i alt innholdet. Slik nettstedet nå er lagt opp, må læreren klikke seg inn på hver enkelt lenke for

å få full oversikt over nettstedet. Innholdsfortegnelsen på motsatt side er slik sett mer detaljert enn de oversiktene som nå finnes på førstesiden til snorresaga.no.

Interaktive verktøy

Om selve startsiden med sine kapitelliknende inngangsporter har et lett boklig preg, kommer det multimodale tydelig fram når man klikker seg innover på nettstedet. Elevene møter interaktive kart og bilder. Det er mulig å klikke seg inn på tidslinjer og bli guidet gjennom historien av en fortellerstemme. Også mange av oppgavene utnytter det digitale mediet. Her er det både selvrettende flervalgsoppgaver og ulike former for dra-og-slipp-oppgaver.

For norsklæreren kan det bli en utfordring å få elevene til å dykke ned i stoffet, for på mange måter kan nettstedet invitere til en litt lettvtint og overfladisk arbeidsmåte. En elev som manøvrerer seg rundt på snorresaga.no uten klare instruksjoner, vil nok kunne fristes til å teste flest mulig av de interaktive verktøyene – og kanskje skygge unna de litt tyngre utfordringene, som ligger i å lese eller lytte til tekstutdragene fra kongesagaene.

Alt i alt framstår oppgavene som gode og varierte. Lærere som ønsker felles gjennomgang av fagstoffet, kan eventuelt bruke projektor og la enkeltelever eller elevgrupper

gjennomgå oppgavene på lerret. I det hele tatt kan det være en idé å la elevene presentere hver sin del av nettstedet: Elevene kan for eksempel få i oppgave å fortelle om fagstoffet i hvert sitt «kapittel» – og deretter tenke høyt når de løser de interaktive oppgavene med resten av klassen som tilskuere.

Ungdomsutgave med nye illustrasjoner

I tillegg til at Gyldendals ungdomsutgave er publisert i digitalt format på *snorresaga.no*, er utgaven også trykt opp og distribuert til hele 1998-kullet, som en gave fra Sparebankstiftelsen.

Mange eldre lesere vil nok savne de klassiske illustrasjonene av kunstnere som Christian Krohg, Erik Werenskiöld, Gerhard Munthe og Halfdan Egedius. De vitsepregede tegningene til Jørn Werner Andersen blir ikke helt det samme. På den andre siden kan valget av illustratør åpne for spennende diskusjoner om samspillet mellom tekst og bilde: Er de svarthvite tegningene fra 1800-tallet «riktigere» enn de som blir laget i dag? Da Gyldendal lot Tor Åge Bringsværd gjenfortelle norrøne gudefortellinger på 1980- og 1990-tallet, var det et hovedpoeng at de tolv bøkene i serien skulle illustreres av tolv ulike bildekunstnere. Forlaget ville ikke at én enkelt kunster forme oppfatningene våre om hvordan de norrøne gudene så ut.

I dette Norsknytt-nummeret bringer vi uansett 30 av illustrasjonene fra den storslåtte jubileumsutgaven av Snorre, først trykt i 1899.

Fremmede sagaord

Ungdomsutgaven inneholder 48 korte kapitler. Alle er skrevet på konservativt bokmål og stammer fra voksenutgaven til Pollestad. Selv om setningsbygningen er forholdsvis enkel, kan språket være en utfordring for mange elever. Ikke minst dukker det opp ord som er typiske for sagalitteraturen – og lite brukt i dagens ungdomskultur. En begrepsordliste kunne ha forenklet tilgangen til stoffet.

Noen enkel oppgave kan det ikke ha vært å finne fram til godbitene i Snorres kongesagaer. Til sammen 48 høydepunkter er plukket ut – fra sagaene om Halvdan Svarte, Harald Hårfagre, Håkon den gode, Olav Tryggvason og Olav den hellige. Ikke alle utdragene står seg godt alene – og noen er savnet. Men ett står fast: Sparebankstiftelsen og Gyldendal står bak årets aller største gave til norsklærere på ungdomstrinnet.

INNHold PÅ SNORRESAGA.NO

Førstesiden på *snorresaga.no* gir deg navnene på de ulike «hovedkapitlene» på nettstedet. Her er en oversikt som også omfatter navn på «underkapitlene»:

Kapittel 1: Snorre på 1-2-3

Del 1	Hva kan du om middelalderen?
Del 2	Snorres kongesagaer – hvilke ord mangler? Tidslinje over Snorres liv (multimediesnutt)
Del 3	Slaget ved Svolder Oppgaver til teksten

Kapittel 2: Hvordan levde folk i vikingtiden?

Del 1	Fakta om hvordan menneskene hadde det
Del 2	Bli kjent med Olav Tryggvason
Del 3	Hvilke spor finner vi etter vikingene?

Kapittel 3: Kjønnssroller i kongesagaene

Del 1	Kjønnssroller i sagaene
Del 2	Kvinnerollen i sagaene
Del 3	Hårek og Gyda

Kapittel 4: Snorre Sturlason

Del 1	Snorre Sturlason
Del 2	Island på Snorres tid

Kapittel 5: Lær deg kongerekka

Del 1	Lær deg kongerekka
-------	--------------------

Kapittel 6: Fra norrøne guder til kristentro

Del 1	Norrøn mytologi
Del 2	Utdrag fra Trymskvida (nynorsk)
Del 3	Kristningen av Norge Oppgaver til teksten

Kapittel 7: Norrønt språk

Del 1	Norrøne ord og oversettelse
Del 2	Utdrag fra kongesagaene på norrønt

Kapittel 8: Språket før og nå

Del 1	Språkhistorie
Del 2	Språkslektskap
Del 3	Nabospråk

Kapittel 9: Skriv i ulike sjangrer

Del 1	Nyhetsartikkel
Del 2	Fortelling

Kapittel 10: Dramatiser en scene

Del 1	Kong Olav besøker sine små halvbrødre
Del 2	Kong Harald får sønnen Håkon og fører ham til England
Del 3	Olav Tryggvason vil kristne landet

NORRØN QUIZ 1

FASIT

1. Hva kalles de bokstavene som vikingene risset?
2. Hva heter det norrøne runealfabetet?
3. Hva kalles det alfabetet som tok over for runealfabetet?
4. I hvilket land ble det meste av den norrøne litteraturen skrevet ned?
5. Fra hvilket land kom de fleste av innflytterne til Island?
6. I hvilket århundre ble de fleste av de norrøne tekstene skrevet?
7. Hva het islendingen som skrev ned de norske kongesagaene?
8. Hvordan døde Snorre?
9. Hva er sammenhengen mellom *Heimskringla* og *Snorres kongesagaer*?
10. I sagaene kan det stå at «hundre mann var møtt fram». Hvor mange var igjen hvis halvparten av disse forsvant?
11. Hva slags rim var svært vanlig i norrøn litteratur?
12. Hva het verdenstreet i norrøn mytologi?
13. Hvem løp opp og ned Yggdrasil for å utveksle nyheter, sladder og fornærmelser mellom ørnen Vidofnir og ormen Nidhogg?
14. Ravnene Hugin og Munin fløy over både Midgard og Åsgard for å samle kunnskap. Hvilken gud var det som eide de to ravnene?
15. Hva ofret Odin for å få lov til å drikke av Mimes brønn?
16. Hesten til Odin var den raskeste i verden. Hvor mange bein hadde den?
17. Hvilken nordisk hovedstad er oppkalt etter en av de norrøne gudene?
18. Hva het de tre barna som Loke hadde med trollkvinnen Angerboda? (3 poeng)
19. De engelske ukedagene Tuesday, Wednesday, Thursday og Friday er oppkalt etter de norrøne gudene. Hvilke fire guder? (4 poeng)
20. Hvilken sykdom førte til at det norrøne språket gikk ut av bruk?
1. Runer
2. Futhark
3. Det latinske alfabetet
4. Island
5. Norge
6. 1200-tallet
7. Snorre Sturlason
8. Han ble drept (ordre fra Håkon Håkonsson)
9. Det er to navn på samme verk.
10. 60! I sagaene er det alltid snakk om storhundrer, altså 120.
11. Bokstavrim
12. Yggdrasil
13. Ekornet Ratatosk
14. Odin
15. Det ene øyet
16. Åtte (og den het Sleipner)
17. Torshavn på Færøyene
18. Hel, Fenrisulven og Midgardsormen
19. Ty, Odin, Tor og Frigg eller Frøya
20. Svartedauden

NORRØN QUIZ 2

FASIT

1. Kva kallar vi verdas undergang i norrøn mytologi?	1. Ragnarok
2. Kva kallar vi den tida som varslar at Ragnarok snart kjem?	2. Fimbulvinteren
3. For å halde seg unge åt dei norrøne gudane frukter frå frukttreet til Idunn. Kva slags frukt?	3. Eple
4. Peter Madsen har laga 15 teikneseriealbum om dei norrøne gudane. Kva heiter serien? (Namnet viser til staden til dei falne krigarane.)	4. Valhall
5. Kva heiter kona til teikneseriefiguren Hårek den hardbalne?	5. Gyda
6. Då Tolkien dikta opp <i>Hobbiten</i> og <i>Ringenes herre</i> , tok han namnet til ein av heltane frå det norrøne diktet <i>Voluspå</i> . Kven tenkjer vi på?	6. Gandalf
7. Tolkiens Gandalf-figur liknar mykje på ein av dei norrøne gudane, for begge var mektige og vandra mykje blant folk. Kva for ein gud?	7. Odin
8. Kva heitte kongen som samla Noreg til eitt rike?	8. Harald Hårfagre
9. På kva for ein måte var Eirik Blodøks hard med fleire av brørne sine?	9. Han drap dei.
10. Raud den rame frå Hålogaland ville ikkje tru på Gud, så Olav Tryggvason drap han. Kva for eit dyr tvinga Olav ned i halsen hans?	10. Ein orm
11. I kva for eit slag døydde Olav den heilage?	11. Slaget på Stiklestad
12. Kva blei kong Magnus Sigurdson, som levde på 1100-talet, kalla etter at trælane hans stakk ut auga hans?	12. Magnus Blinde
13. Kva for ein stor norsk produsent av friluftsutstyr har teke namnet sitt frå den norrøne perioden i norsk språk- og litteraturhistorie?	13. Norrøna
14. Kva heiter det norske fjellområdet som har namn etter jotnane i norrøn mytologi?	14. Jotunheimen
15. Dei norrøne gudane har gitt namn til undersjøiske område som er svært viktige for Noreg. Kva inneheld desse områda?	15. Olje og gass
16. En malingsfabrikant i Sandefjord har namn etter ein skapning i den norrøne gudelæra. Kva heiter malingsfabrikanten?	16. Jotun
17. Kva for ein ketsjupfabrikant har namn etter ei norrøn gudinne?	17. Idun
18. Kva for ein litteraturpris har namn etter ein norrøn gud?	18. Brageprisen
19. Dei to friidrettsklubbane som arrangerer Bislett Games, har begge namn frå den norrøne gudelæra. Kva heiter dei to klubbane? (2p)	19. Vidar og Tjalve
20. Vimpelen til ein sportsklubb viser ein mann med hjelm og kappe, ei øks i hendene og ein ball under foten. Kva heiter klubben?	20. Viking

NORRØN QUIZ 3

	FLEIP	FAKTA
1. Den eldre runerekka hadde 24 teikn, men denne rekka blei på 1000-talet bytt ut med ei runerekke på berre 16 teikn.		
2. I dei eldste runeinnskriftene som er funne på gravsteinar, manglar det heilt mellomrom mellom orda.		
3. Det var vikingane som gav Brasil namnet sitt, sidan det var så mykje bra sildefiske («bra sild») i havområda der.		
4. Dei engelske vekedagane <i>Tuesday</i> , <i>Wednesday</i> , <i>Thursday</i> og <i>Friday</i> har fått namn etter dei norrøne/nordeuropeiske gudane.		
5. Ordet laurdag stammar frå «laugardagen», altså den eine dagen i veka då vikingane vaska seg.		
6. Norrønt er eit av dei få språka i verda som verken har verb eller substantiv.		
7. Ordet «bluetooth» stammar frå den første danske kongen, Harald Blåtann, som fekk fiendar til å samarbeide.		
8. Det heiter «venstre» og «høgre» fordi venstrehanda var den <u>ven</u> lege handa, medan høgrehanda var <u>hog</u> ghanda.		
9. Enkelte vikingar kledde på seg ei bjørneskjorte («berserk») før dei slost, og i villskap og raseri øydela dei svært mykje.		
10. I vikingtida danka «å»-lyden ut «u»-lyden i mange ord. Derfor seier vestlendingar «hol» og «golv» i dag, ikkje «hull» og «gulv».		
11. Ungdom som ville flørte i vikingtida, kunne sende runepinnar til kvarandre, slik ungdom i dag kan sende SMS-ar til kvarandre.		
12. Dei som flytta frå Noreg til Island på 900-talet, flytta først og fremst i protest mot den nye rettskrivinga som Harald Hårfagre innførte.		
13. Ordet «bryllaup» stammar frå det norrøne «brúdhlaup», altså «heimføring av brura i raskt løp».		
14. Mest sannsynleg hadde vikingane ein ordentleg k-lyd (som i « <u>k</u> ill») også i orda «kyrkje», «kinn» og «kiste».		
15. Gammalnorsk er ikkje namnet på det norrøne språket i Noreg mellom 800 og 1370, men eit anna namn for bokmål.		
16. I vikingtida forstod innbyggjarane i Norden kvarandre, sjølv om det fantest forskjellige dialektar allereie den gongen.		
17. Det engelske ordet «hell» stammar frå norrønt og trua på at dei døde hamna i dødsriket til gudinna Hel.		
18. I norrønt kunne subjektet bli markert med ein «-r» på slutten, slik at «Ólafr drap Harald» tyder det same som «Harald drap Ólafr».		
19. Sporten rugby har namnet sitt etter byen Rugby, der sporten blei oppfunnen. Rugby er norrønt for «byen der dei dyrka rug».		
20. Då Grunnlova vart vedteken på Eidsvoll i 1814, sa paragraf 100 at alle born skulle døypast med norrøne namn som Brynhild og Odin.		

NORRØN QUIZ 4

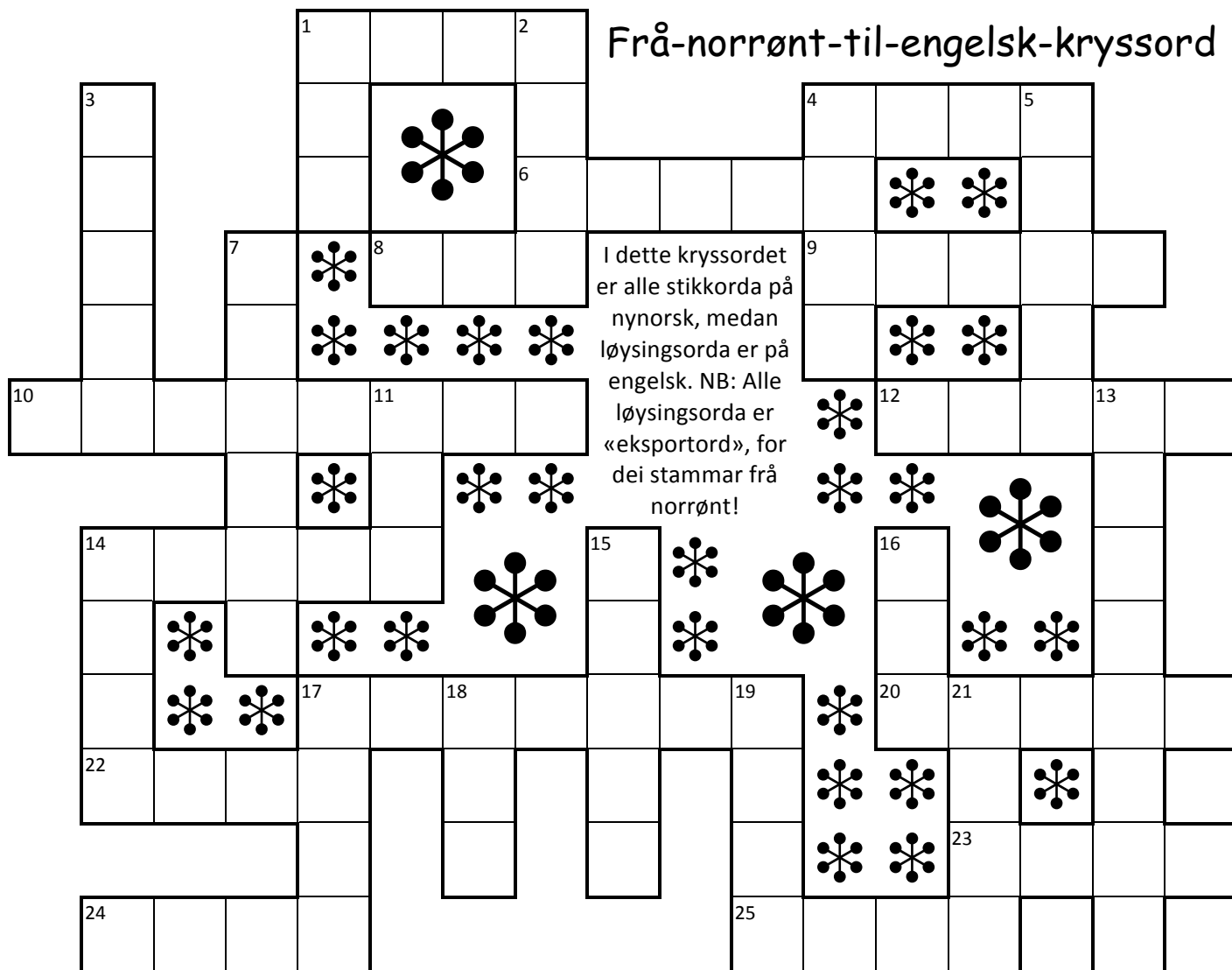
	FLEIP	FAKTA
1. Det er to hovedtyper av sagafortellinger fra norrøn tid. De kalles islendingsagaer og kongesagaer.		
2. Alle sagafortellingene har en jeg-forteller.		
3. Det er vanlig at sagafortellerne først røper omstendighetene rundt hovedpersonens død. Deretter får vi vite om oppveksten.		
4. Vi blir kjent med hovedpersonen først og fremst gjennom hva han sier og hva han gjør. Utseendet blir også beskrevet.		
5. Heltene i kongesagaene har nesten alltid magiske krefter, og de møter ofte overnaturlige skapninger som hekser, troll og dverger.		
6. Når forfatteren av en sagafortelling presenterer en ny person, hender det ofte at vi får vite hvem denne personen er sønn av.		
7. Heltene i sagafortellingene likner lite på ordentlige helter, for de mangler både muskler, mot og handlekraft.		
8. I sagafortellinger skildrer forfatterne følelser og romantiske lengsler svært grundig.		
9. Sagafortelleren vil gjerne underholde og legger vekt på dramatiske hendelser. Skjer det lite, kan han skrive: «Så gikk det fem år.»		
10. I sagaene hender det at personene drømmer, og disse drømmene åpenbarer hva som kommer til å skje i fremtiden.		
11. <i>Voluspå</i> og <i>Håvamål</i> er de to mest berømte skuespillene fra norrøn tid.		
12. Mot slutten av vikingtiden flyktet Snorre Sturlason fra Island til London, der han skiftet navn til William Shakespeare.		
13. Skaldene hyllet kongen og andre stormenn. Skaldekvadene ble skrevet ned for at begivenheter skulle bli husket.		
14. Kvadene fra vikingtiden inneholder gjerne bokstavrim (det vil si at flere av ordene på en verselinje begynner med samme bokstav).		
15. <i>Frostatingsloven</i> er en av de mest berømte sakprosaetekstene fra vikingtiden, og deler av den skal stamme fra 1030-tallet.		
16. <i>Trymskvadet</i> er et gudedikt i Den eldre Edda, og diktet forteller om hvordan Trym stjal Tors hammer og krevde Frøya til hustru.		
17. Nettstedet www.heimskringla.no handler om gjærbakst (ikke om de norske kongesagaene).		
18. <i>Kongespeilet</i> (<i>konungs skuggsjá</i>) er en dialog mellom far og sønn, og ble skrevet som en lærebok for sønnene til Magnus Lagabøter.		
19. Hårek den hardbalne er ingen virkelig mann, men en tegneseriefigur – en mislykket kriger og en tøffelhelt i forhold til kona Gyda.		
20. Fra norrønt finnes et ord som rimer på «pølse», nemlig «vølse», det som nordlendingene kaller «hæstkuk». I den erotiske sagateksten <i>Volsetotten</i> setter Olav den hellige en stopper for vølse-aktivitetene.		

NORRØN QUIZ 5

Fyll
inn
1/X/2

A	Hva ble sagafortellingene opprinnelig skrevet på? 1) På kalveskinn X) På planker 2) På papir	
B	Hva vil det si å blote? 1) Å dra i viking X) Å ofre til gudene 2) Å kle av seg ringbrynjen	
C	Hvor mange kongesager finnes det i Snorres kongesagaer? 1) Tre kongesagaer X) 17 kongesagaer 2) 49 kongesagaer	
D	Hva heter språkperioden som kom før norrønt? 1) Gammelnorsk X) Russisk 2) Urnordisk	
E	Hva var Ormen Lange? 1) Den største båten til Olav Tryggvason X) Det giftige sverdet til Harald Hårfagre 2) Storebroren til Midgardsormen	
F	Hva inneholder Den yngre Edda? 1) En biografi over livet til Snorre Sturlason X) Frostatingsloven 2) Skaldekunst og norrøn mytologi	
G	I norrøn mytologi, hvem bodde i Midgard? 1) Gudene X) Jotnene 2) Menneskene	
H	Hvilket av ordene nedenfor er et såkalt arveord, altså ikke et importord eller et nyord? 1) År X) Bearbeide 2) Tåtesmokk	
I	Hvilket av fornavnene nedenfor stammer fra norrønt? 1) Emilie X) Mohammed 2) Ølbjørn	
J	Hvilken språkgruppe er norrønt en del av? 1) Den germanske språkgruppen X) Den romanske/latinske språkgruppen 2) Den slaviske språkgruppen	
K	Hvilken av setningene nedenfor er skrevet på norrønt? 1) «Ek gab þez fiskanz mīnanz.» X) «Ek gaf þér fiska mína.» 2) «Jeg gav dig mine Fiske.»	
L	Hvilken av setningene nedenfor er skrevet på indoeuropeisk? 1) «H1eg' ghabhh2e tes piskôns meinôns.» X) «Eg gav ði fiskana mína.» 2) «Eg gav deg fiskane mine.»	

Frå-norrønt-til-engelsk-kryssord

I dette kryssordet er alle stikkorda på nynorsk, medan løysingsorda er på engelsk. NB: Alle løysingsorda er «eksportord», for dei stammar frå norrønt!

VASSRETT

1. Gåve, altså noko som blir gitt bort (i verste fall giftig)
4. Før: mangle. No: ha lyst på. På norrønt «*vanta*»
6. Reiskap til å skjere med. På norrønt «*knifr*»
8. Slutte å leve. På norrønt «*deyja*»
9. Før: sorg. No: sinne
10. Hjortedyr med horn. På norrønt «*hreindyri*»
12. Fødsel. På norrønt «*byrðr*» – å bere fram eit barn
14. Feil. NB: Vi kan enno seie at «genseren er på *ranga*»
17. Ektemann. Det engelske ordparet «*wer and wif(e)*» blei dermed øydelagt!
20. Person som er på besøk. På norrønt «*gestr*»
22. Spel og moro. Hint: På nynorsk kan vi enno seie «*fryd og gaman*» eller «*både gråt og gaman*».
23. Låne. Eldre menneske i Sogn har framleis ein uttale av ordet som liknar på den engelske uttalen!
24. Ringe. Det norske ordet lever enno, til dømes når vi «*kallar på nokon*» eller «*tilkallar høgare makter*»
25. Nynorsk pronomenform (3. person fleirtal) som fortrengde dei engelske formene («*hi*» og «*hie*»)

LODDRETT

1. Krigsmaskin, seinare helst om pistol. Kalla opp etter *Gunnhildr*, eit norrønt kvinnenamn.
2. Ta. På norrønt «*taka*»
3. Lage mål. Etter det norrøne ordet for å lage/skjere skår i treverket for å halde teljinga med noko.
4. Svak eller veik. På norrønt «*veikr*»
5. Engelsk eigedomsord (fleirtal). På norrønt «*þeir*»
7. Firkanta hol i veggen. På norrønt «*vindauga*»
11. Noko som høna legg (som faktisk rimar på «legg»)
13. Vekedag som er kalla opp etter guden Tor
14. Fuglevenge. Også brukt om posisjon på fotballbanen og om delar av det kvite huset. På norrønt «*vængr*»
15. Svømmemetode. På norrønt «*krafla*»
16. Sekkliknande pose. På norrønt «*baggi*»
17. Dødsrike – først styrt av den norrøne gudinna Hel?
18. Himmell, opphavleg berre om det kvite og det grå på himmelen ...
19. Eigentleg «*drit*», men bokstavane er stokka om ...
21. Skrekkeleg stygg. På norrønt «*uggligr*»

NORRØNAKRYSS 1

VANNRETT

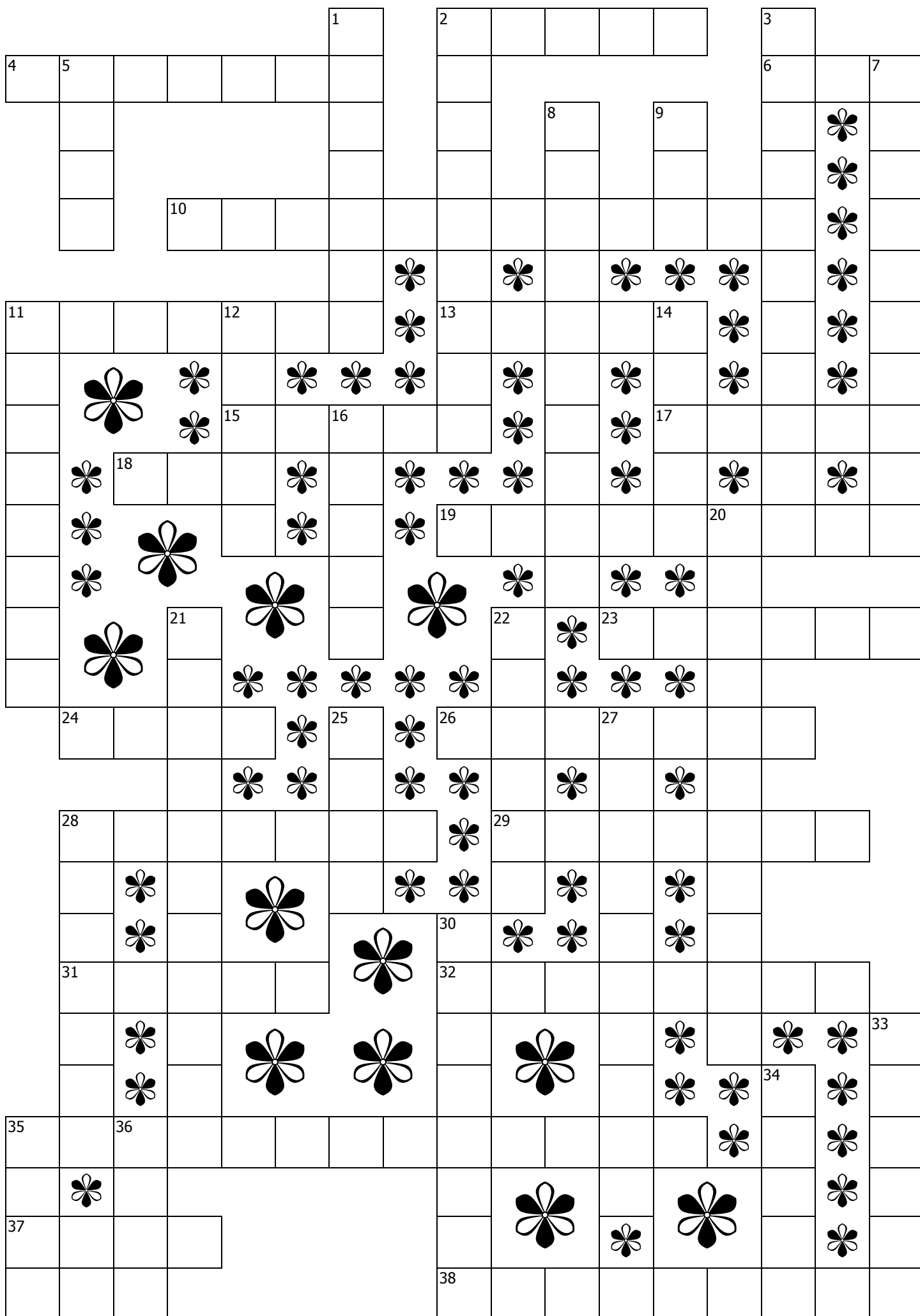
2. Konge mellom 935 og 960; sønn av Harald Hårfagre
4. Det første diktet i den eldre edda. En volve (en kvinnelig spåkvinne) forteller om hvordan verden ble skapt, men hun kommer også med en dommedagsprofeti (ragnarok).
6. Den første mannen i norrøn mytologi. Han ble skapt av stammen til et asketre.
10. En lang og hard vinter før ragnarok
11. Bevisst ødeleggelse av andres eiendom; opprinnelig en beskrivelse av framferden til vikinghærene
13. Fest, gjestebud (også navn på norsk pølsefabrikant!)
15. Å ofre til gudene; for eksempel ved å slakte dyr
17. Bokstavliknende tegn som ble brukt fra starten av vår egen tidsregning fram til starten av 1500-tallet
18. Underverdenens herskerinne. Hos henne havnet alle som døde av alderdom eller sykdom. På tegninger er hun ofte blitt framstilt som halvt menneske (venstre side) og halvt skjelett (høyre side).
19. Vikingenes navn på Frankrike
23. Sult. Ordet stammer fra det norrøne *hungr* og i nær slekt med det engelske *hungry*.
24. Høvdingtittel med rang nest etter kongen.
26. Egentlig «hjemføring av bruden i raskt løp». Seremoni der mann og kvinne erklærer at de skal leve sammen for resten av livet
28. Brukt om person som er satt utenfor rettssamfunnet, slik at han ikke lenger har krav på beskyttelse. Ordet stammer fra det norrøne «*friðlaus*».
29. Sjøvernorganisasjon der kystdistriktene hadde plikt til å skaffe skip, mannskap og proviant; også brukt om krigstokt til sjøs. Bokstaver som inngår i ordet: ADEGILN
31. Ravn som hvisket til Odin nyheter fra alle verdens-hjørner. Makkeren til Munin
32. I norrøn mytologi navnet på den store kampen mellom guder og jotner når verden går under
35. I norrøn tid brukt om en mann som er dømt til å vandre i skogen
37. Nåde for lovbrøtere eller for vikinger som har tapt et slag
38. Uttrykk brukt om å dra på vikingferd mot vest, altså mot Storbritannia, Irland og Frankrike.

LODDRETT

1. Styrkeprøve der det gjelder å presse baksiden av motstanderens hånd ned i bordplaten
2. Å gravlegge noen i en haug
3. En saga om de norske kongene, skrevet en gang rundt 1220. Boka har fått navnet etter det lyse pergamentet som den er skrevet på og betyr «den vakre skinnboka».
5. Navn på norsk konge som ble helgen
7. Konkurransen, for eksempel der deltakerne løper om kapp.
8. Slagsted i Verdal kommune i Nord-Trøndelag, der en norsk konge falt i 1030
9. Slekt
11. Tvekamp som ble utkjempet på en holme eller et avgrenset område
12. Det første kvinnemennesket i norrøn mytologi. Navnets opphav er uklart, men det kan knytte seg til treslaget alm.
14. Navn på norsk konge, kjent for sin brutale framferd. I et kjent kvad blir kongen mottatt som en helt i Valhall. Kongen kløyvde nok en skalle eller to ...
16. Dødsdagen til Olav den hellige (29. juli)
20. Et av vikingenes navn på Englands hovedstad
21. Det å gripes av et vilt raseri, særlig under kamp
22. Et ikke helt uvanlig eller uaktuelt navn for norske konger, en av dem hadde mer hår enn den nåværende!
25. Drikk av gjæret honning og vann
27. Person som leier og bruker en annens gårdsbruk, vanligvis på livstid
28. Navnet på den norrøne runerekka
30. Trekalender med streker og tegn
33. I norrøn mytologi det stedet der jotnene holdt til.
34. Mest brukt om en ufri person i en annen manns tjeneste; slave
35. Norrøn, særlig islandsk beretning med mer eller mindre historisk grunnlag
36. I norrøn mytologi den mest høytstående guden. Han var klok og hadde bare ett øye.

LØSNINGSORD – HVIS DU VIL, KAN DU LØSE HELE KRYSSORDET SOM ET PUSLEKRYSS!

ASK • BERSERKGANG • BLOTE • BRYLLUP • EIRIK • EMBLA • FAGERSKINNA • FIMBULVINTER
FRANKLAND • FREDLØS • FUTHARK • GILDE • GRID • HARALD • HAUGLEGGE • HEL • HOLMGANG
HUGIN • HUNGER • HÆRVERK • HÅKON • HÅNDBAK • JARL • KAPPESTRID • LEIDANG
LEILENDING • LUNDUNABORG • MJØD • ODIN • OLAV • OLSOK • PRIMSTAV • RAGNAROK • RUNER
SAGA • SKOGGANGSMANN • STIKLESTAD • TRELL • UTGARD • VESTERLED • VOLUSPÅ • ÆTT

NORRØNAKRYSS 2

VANNRETT

4. En samling oldnordiske gudedikt og visdomsdiktning som ble nedskrevet på Island på 1200-tallet. Løsningsordet betyr «den høyes tale», altså den norrøne guden Odins tale
5. Æsenes festhall, et sted for vikinger som har falt i krig
6. Navn på svikeyfull trell som overtaler Håkon Jarl til å gjemme seg i grisebingen. Der dreper trellen jarlen med kniv. Som lønn av Olav Tryggvason får denne trellen hodet sitt hogd av.
7. Det å tilegne seg ubebodd land (for eksempel på Island i vikingtiden)
8. Stang med for eksempel et avhogd menneskehode eller hestehode; ble brukt for å håne/skremme en fiende
9. Norrøn kjærlighetsgudinne; navn på øy i Sør-Trøndelag
12. Jomfrudom; det å være jomfru (uten seksuell erfaring)
13. Norrønt dikt, gjerne med bokstavrim
14. Opprinnelig om å piske så huden går av; nå om å refse
16. Seksuell omgang mellom personer som er for nær beslektet til å kunne gifte seg; incest
17. Navn på sagaforfatter
18. Norrøn gud, verdt å minnes særlig på tirsdager
20. Stort lag eller gilde. Langt bedre enn party?
22. Norrøn gud med hammer. Guden er bråsinnt og slåss ikke så rent sjelden med jotnene. En av ukedagene er oppkalt etter ham.
24. Guttenavn som fem norske konger har hatt
26. En norrøn dikter og historieforteller, ofte arbeidet han for konger og høvdinger. Av de mest kjente er Øyvind Skaldespiller, Tormod Kolbrunarskald og Egil Skallagrimsson
27. Livsvarig statsoverhode, av norrønt *konungr*
28. Dødelig sår, i sagaene rakk offeret ofte å si fram noen minneverdige ord før han døde
30. Hogg som volder døden
31. I norrøn sammenheng en gift manns elskerinne
32. Et litt gammelmodig ord for slekta
33. Krigsbytte

LODDRETT

1. Fortelling med handling fra vikingtiden, alltid fortalt i 3. person
2. Rekke av folk, i leteaksjoner går man ofte på denne måten for å finne folk som er kommet bort i terrenget
3. Vikingenes navn på York i England
4. Slagsted der Harald Hårfagre samlet Norge til ett rike, kanskje i år 872
6. Læreskrift i samfunnskunnskap og samfunnsmoral fra 1200-tallet; på norrønt *Konungs skuggsjá*, på latin *Speculum Regale*
9. Barn som vokser opp hos andre enn foreldrene – et av de mest kjente er Håkon den gode som i sin barndom ble gitt til den engelsk kong Adalstein som en slags «hategave»
10. Hoggeredskap som består av en metallkile med skarpslipt egg og et hull som et treskaft er festet i
11. I norrøn tid leggbein av dyr som ble brukt som skøyte
12. I norrøn mytologi den delen av verden der menneskene bor
15. I norrøn mytologi et farlig dyr som ble lenket fast med fiskenes åndedrett, fuglens spytt, fjellets røtter, kvinneskjegg, lyden av kattepoter og bjørnens sener – seks ting som derfor ikke finnes i dag
17. Vikingenes navn på Sverige; brukt fordi svenskene svidde av skog for å kunne dyrke jorda
19. Måten man blir husket på etter at man er gått bort; dom av ettertiden
20. Lite ærerikt sted å oppholde seg, men likevel åsted for et av de mest minneverdige drapene i kongesagaene
21. Navn på sentrale litterære verk fra vikingtiden, ofte snakker vi om den eldre og den yngre. Betyr opprinnelig «oldemor»
23. Person som lever for seg selv; en original
25. I norrøn mytologi den aller mest svikeyfulle; Odins blodsbror
29. I norrøn mytologi den delen av verden der gudene bor

LØSNINGSORD – HVIS DU VIL, KAN DU LØSE HELE KRYSSORDET SOM ET PUSLEKRYSS!

BANEHOGG • BANESÅR • BLODSKAM • EDDA • EINSTØING • ETTERMÆLE • FENRISULVEN
FOSTERBARN • FRILLE • FRØYA • GJESTEBUD • GRISEBINGE • HAFRSFJORD • HUDFLETTE
HÆRFANGST • HÅVAMÅL • ISLEGG • JORVIK • KARK • KONGE • KONGESPEILET • KVAD
LANDNÅM • LOKE • MANNGARD • MIDGARD • MØYDOM • NIDSTANG • OLAV • SAGA
SKALD • SNORRE • SVITJOD • TOR • TY • VALHALL • ÆTTEN • ØKS • ÅSGARD

Illustrasjonar til Heimskringla (del 1)

Kva for nokre bilettekstar og illustrasjonar høyrer saman? Oppgåva går ut på å skrive riktig bokstav over dei ulike illustrasjonane på A3-arket.

Lykke til!

Bilettekst A: Odin sa til kong Aun at han skulle få leve heile tida, så lenge han gav Odin ein av sønene sine kvart tiande år. Men sveane nekta kongen å blote den tiande og siste sonen. (*Frå Ynglinge-soga*)

Bilettekst B: Da dei vart fulle om kvelden, sa kong Ingjald at dei skulle gå bort til Sjukongesalen og tenne eld på han. Seks kongar og alt folket deira brann inne. (*Frå Ynglinge-soga*)

Bilettekst C: Halvdan Svarte køyrde frå eit gjestebod på Hadeland. Da kongen køyrde over Randsfjorden, rauk isen. Kong Halvdan drukna der, og mykje folk med han. (*Frå Soga om Halvdan Svarte*)

Bilettekst D: Gyda tala til sendemennene og bad dei ta med orda hennar fram til kong Harald. Ho ville ikkje gifte seg med han om han ikkje først greidde å leggje under seg heile Noreg, slik Eirik styrte over Svealand og Gorm over Danmark. (*Frå Soga om Olav den heilage*)

Bilettekst E: I Hafrsfjord låg allereie kong Harald med hæren sin. Snart byrja eit slag som var både langt og hardt, men enden vart at kong Harald vann og aldri møtte motstand meir i Noreg. (*Frå soga om Harald Hårfagre*)

Bilettekst F: «Søl ikkje til håret med blod,» bad Sigurd, og ein mann tok håret i handa i og heldt fast. Torkjell svinga øksa, men vikingen rykte hovudet så hardt til seg at han som heldt håret, gav etter, så øksa fór ned på begge hendene hans og hogg dei av. (*Frå soga om Olav Tryggvason*)

Bilettekst G: Håkon jarl bad Tora gøyme han for bondehæren i nokre dagar. «Her på garden vil dei leite etter deg både ute og inne, for mange veit at eg gjerne vil hjelpe deg alt eg kan. Det finst berre ein stad på garden min der dei ikkje vil finne på å leite etter deg, og det er i grisebingen.» (*Frå Soga om Olav Tryggvason*)

Bilettekst H: Kong Olav sa til mennene sine at dei skulle binde Øyvind og mennene hans og setje dei ut på eit skjer som sjøen gjekk over når det var flod. (*Frå soga om Olav Tryggvason*)

Bilettekst I: Kong Burislav skulle få Tyre Haraldsdotter, men dette giftarmålet hadde ikkje blitt noko av, for Tyre sa beint nei, ho ville ikkje gifte seg med ein gammal og heidensk konge. Burislav gav seg ikkje, og til slutt måtte Tyre leggje ut på båtferda, sjølv om ho gret og kvidde seg mykje. (*Frå Soga om Olav Tryggvason*)

Bilettekst J: Da Einar Tamberskjelve skaut for tredje gongen, gjekk bogen i to. «Kva brast så høgt?» spurde kongen. «Noreg ut av handa di, konge.» Kongen gav da bort sin eigen boge. «For veik, for veik er kongens boge!» svarte Einar, kasta bogen attende og tok skjoldet sitt. (*Frå soga om Olav Tryggvason*)

Bilettekst K: Kong Olav og nordmannshæren segla med flåten sin inn i Themsen, heilt inn til London. Der la dei tau om pålane som bar brua, og så rodde dei nedetter straumen alt dei orka. Det stod manntjukt med væpna folk på brua, og det låg fullt med stein og våpen på henne, så da brua rauk sund, datt mykje folk ut i elva. (*Frå soga om Olav den heilage*)

Bilettekst L: Torgny lagmann rei med Uppsalatinget og tala til sveakongen. «Eg kan minnest kongar som har auka riket til svenskane, men den kongen som no rår, han vil ikkje høyre anna enn det han sjølv likar. Gjer du ikkje som vi seier, vil vi drepe deg. Såleis har gamlekarane gjort før, dei kasta fem kongar i ein brønn ved Mora.» (*Frå Soga om Olav den heilage*)

Bilettekst M: Svein jarl snudde da han såg kong Olav kome seglande inn fjorden med hæren sin. Ved Mosvika la jarlen seg så nær berget at lauv og greiner hang ut over skipet. Dei hogg tre og sette dei ned i sjøen heile vegen utanbords. (*Frå Soga om Olav den heilage*)

Bilettekst N: I det same stod sola opp, og alle bøndene på tinget ved Hundorp snudde seg mot sola. Samtidig slo Kolbein til statuen av den norrøne guden deira, slik at han vart øydelagt, og ut av statuen flaug mus store som kattar, øgler og ormar. (*Frå Soga om Olav den heilage*)

Bilettekst O: Kongen gjekk ut av kyrkja og mellom mannradene, og sidan kom mennene hans. Så sa kongen: «Tenkjer du på å skremme meg, Erling? Er det derfor du kjem så mannsterk?» (*Frå Soga om Olav den heilage*)

Illustrasjonar til Heimskringla (del 1)

Kva for nokre bilettekstar og illustrasjonar høyrer saman? Oppgåva går ut på å skrive riktig bokstav over dei ulike illustrasjonane på A3-arket.

Lykke til!

Bilettekst A: Tore Hund bad karane om å gå inn i gravhaugen for å hente ut gull og sølv. Då vaktmennene oppdaga dei ubodne gjestene, skunda vikingane seg gjennom skogen med tunge sekkar. (*Frå Soga om Olav den heilage*)

Bilettekst B: Da kong Olav fekk vite at kong Knut av Danmark kom seglande, bad han mennene sine om å bryte opp dammen og sende vatnet ned i elvefaret. Om morgonen var mange av mannskapet til kong Knut oppe på land, og dei merka ingen ting før vatnet kom fløymande over dei som ein foss. Store tømmerstokkar følgde med og skadde skipa deira. (*Frå Soga om Olav den heilage*)

Bilettekst C: Kong Olav heldt eit stort julelag, og mange storfolk kom til han. Den sjuande dag jul tok kongen med seg Sigvat og gav han eit sverd frå samlinga si. Handtaket var forgylt med gull. (*Frå Soga om Olav den heilage*)

Bilettekst D: Då bondefylkingane hadde stilt seg opp, tala lendmennene til hærmennene og bad dei vere kjappe når det kom lyd i lurane. Deretter hissa dei opp hærmennene mot kong Olav og bad dei hugse alt det vonde han hadde gjort mot dei. (*Frå Soga om Olav den heilage*)

Bilettekst E: Torstein Knarresmed hogg til kong Olav med ei øks, og hogget kom i den venstre foten over kneet. Da kongen hadde fått dette såret, lente han seg opp mot ein stein, kasta sverdet og bad om hjelp frå Gud. Da stakk Tore Hund til han med eit spyd, og spydet gjekk opp under brynja og opp i livet. Så hogg Kalv til han, og hogget kom på den venstre sida av halsen. Kongen døydde av desse tre sår. (*Frå Soga om Olav den heilage*)

Bilettekst F: Åsmund Grankjellsson sa til kongen: «No vil eg gi Hårek på Tjøtta løn for at han drap far min.» Han hadde ei lita øks i handa. Kongen såg på han og sa: «Ta heller øksa mi, for det er harde bein i den karen.» Åsmund tok øksa og gjekk ned frå garden. Han hogg i hovudet til Hårek så øksa stod rett ned i hjernen, og dette vart Håreks bane. (*Frå Soga om Magnus den gode*)

Bilettekst G: Like etter jul drog kong Olav over Eidskogen til Värmland. Han sa til venene sine at han ynskte å kome tilbake til Noreg. (*Frå Soga om Olav den heilage*)

Bilettekst H: Harald skunda seg og ville hjelpe mennene sine, men da var borgmennene komne opp på borgmuren og skaut og kasta stein på dei. Det vart eit hardt slag, men enden vart at Harald vann og tok borgen. (*Frå Soga om Harald Hardråde*)

Bilettekst I: Sidan fekk Harald og Svein seg skip, og dei samla seg raskt ein stor hær. I Danmark gjekk dei først i land på Sjælland, der dei herja og brente vidt og breitt. Seinare segla dei til Fyn og herja der. (*Frå Soga om Harald Hardråde*)

Bilettekst J: Da vart kong Harald Sigurdsson så rasande at han sprang heilt fram og hogg med begge hender, og da heldt korkje hjelm eller brynje. Kong Harald vart råka av ein pil i strupen, og det vart banesåret hans. (*Frå Soga om Harald Hardråde*)

Bilettekst K: Keisar Kirjalaks visste at kong Sigurd kom og fekk opna den byporten i Miklagard som heiter Gullvarta. Med stor stas reid Sigurd og alle mennene hans inn i Miklagard. (*Frå Soga om Magnussønene*)

Bilettekst L: På eit rådsmøte vart det avgjort at dei skulle ta makta frå kong Magnus, slik at han aldri meir kunne kallast konge. Dei gav han til trælane, som skamfor kongen. Trælane stakk ut auga hans og hogg av han den eine foten, og til slutt skar dei av han ballane. (*Frå Soga om Magnus Blinde*)

Bilettekst M: Kong Harald påla biskopen å betale femten merker gull, men biskopen meinte at bispedømet ikkje hadde råd til slikt, og han ville heller våge livet. Då hengde dei biskop Reinold utpå Holmen. (*Frå Soga om Harald Gille*)

Bilettekst N: Høvdingane ville drepe Sigurd Slembe straks, men dei som var hardare, ville pine han først. Dei braut sund armane og leggane på han med øksehamrar. Så drog dei kleda av han og ville flå han levande, men han blødde så mykje at dei ikkje kom til. (*Frå Soga om Haraldssønene*)

Bilettekst O: Erling Skakke heldt eit stort gjestebod i kongsgarden. Der fekk kong Magnus kongsvigsle av erkebiskop Øystein. Magnus var no åtte vintrar gammal og hadde vore konge i tre år. (*Frå Soga om Magnus Erlingsson*)

Illustrasjonar til Heimskringla (del 1)

Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

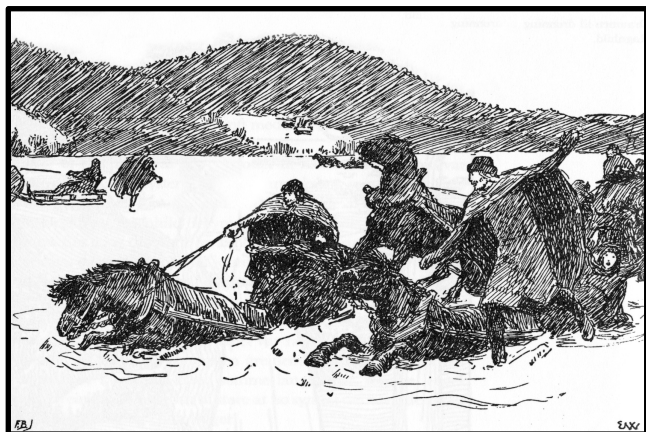
Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

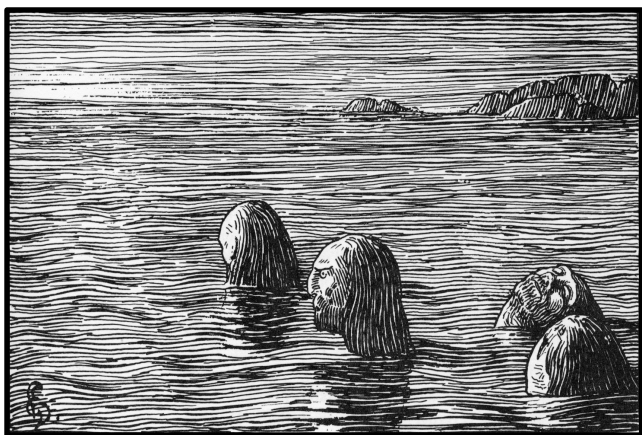
Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

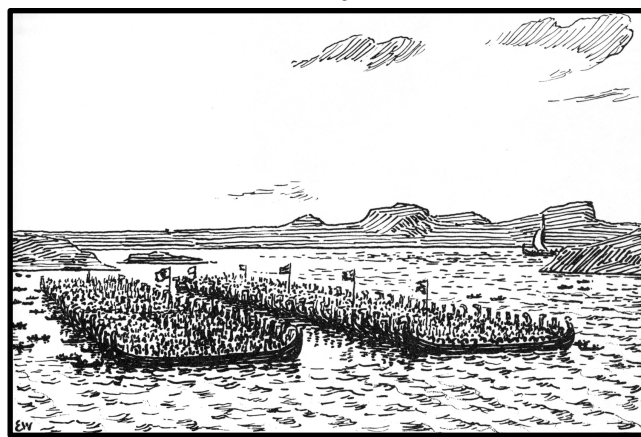
Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

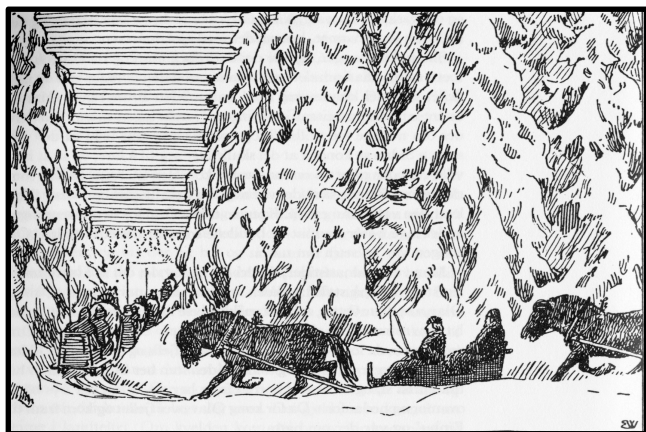

Illustrasjonar til Heimskringla (del 2)

Illustrasjon ---

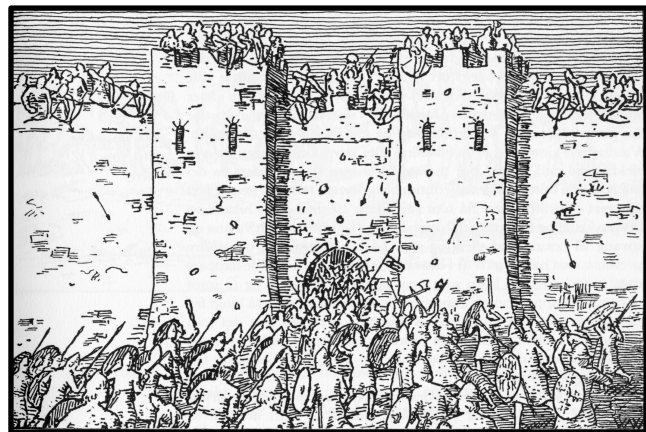
Illustrasjon ---

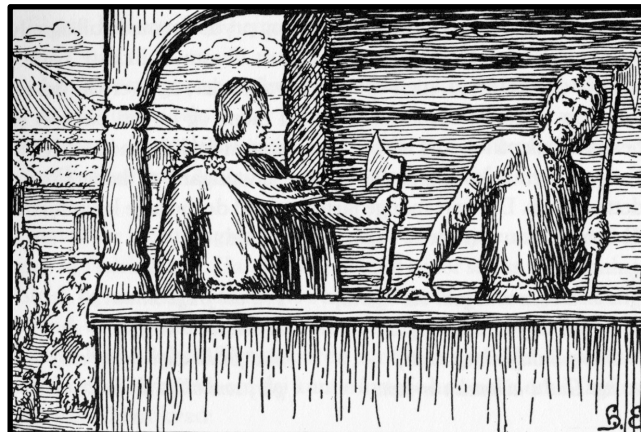
Illustrasjon ---

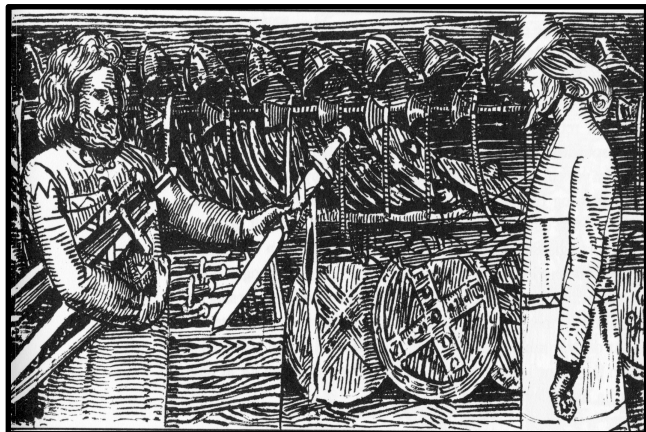
Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

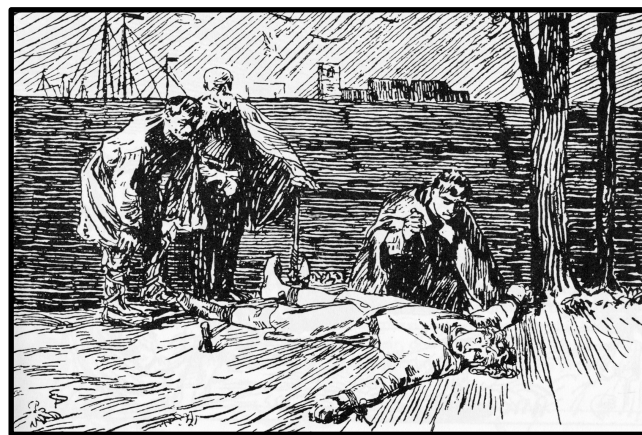
Illustrasjon ---

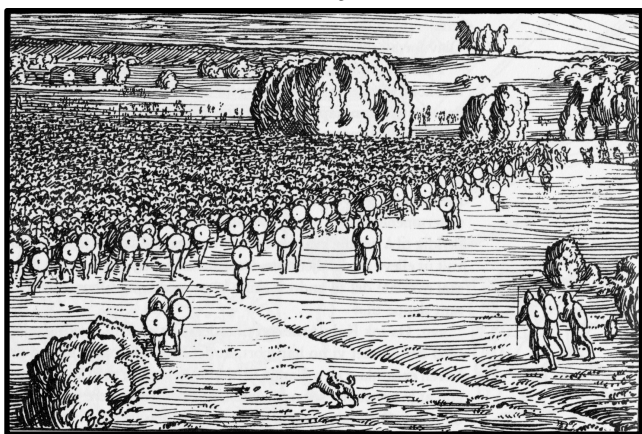
Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

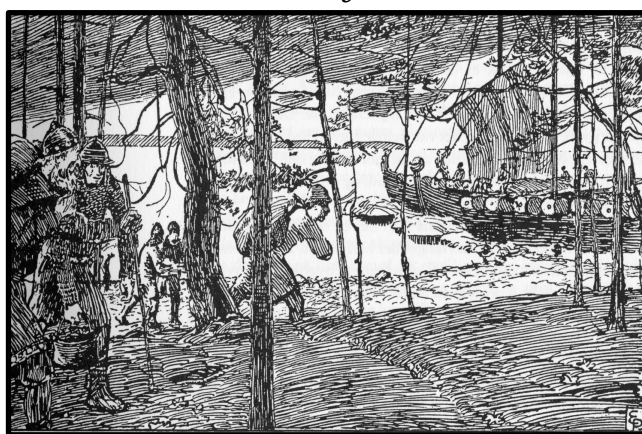
Illustrasjon ---

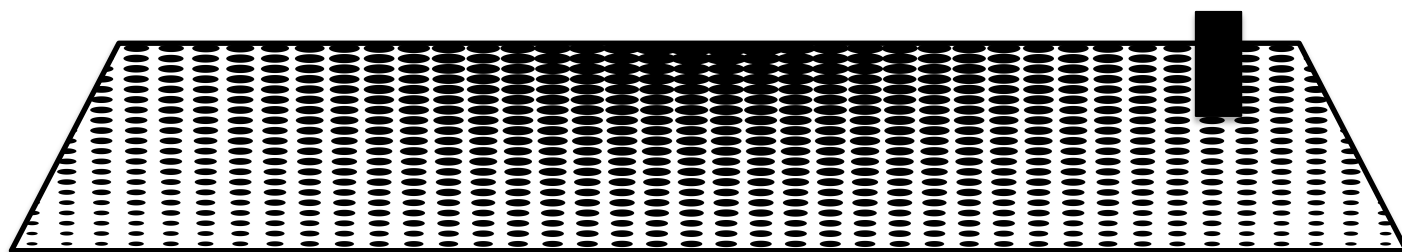

Illustrasjon ---

Illustrasjon ---

VERB

SUBSTANTIV

ADJEKTIV

ADVERB

PRONOMEN

DETERMINATIV
(BESTEMMARORD)

ORDKLASSEHUS 1 (nynorsk)

I kva for nokre ordklasser høyrer dei ulike orda heime?
Flytt ord frå «kjellaren» til riktig rom. Hugs på at nokre
ord kan tilhøyre fleire ordklasser! Du får eit plusspoeng
for kvar riktig plassering og eit minuspoeng for kvar feil.

takle
vi
app
aldri
fjellstøtt
blindsjakk
flaug
dokker
tyngst
tolv

eg
bannorda
eldre
sentre
alltid
elevdiktatur
vatn
vann
glovarm
ikkje

mitt
skrubbsvolten
kom
ofte
nerden
han
vakrare
nikke
Stoltenberg
desse

våre
felle
best
pissredd
hijab
der
dømde
rørleggjar
henne
tolvte

kanskje
klassestyrar
protesterte
dei
farlegare
deira
snubla
borte
datamusa
utspjåka

KONJUNKSJON

INTERJEKSJON

PREPOSISJON

PRONOMEN

DETERMINATIV

ADVERB

SUBSTANTIV

ADJEKTIV

VERB

SUBJUNKSJON

ORDKLASSEHUS 2 (nynorsk)

I kva for nokre ordklasser høyrer dei ulike orda heime?
Flytt ord frå «kjellaren» til riktig rom. Hugs på at nokre
ord kan tilhøyre fleire ordklasser! Du får eit plusspoeng
for kvar riktig plassering og eit minuspoeng for kvar feil.

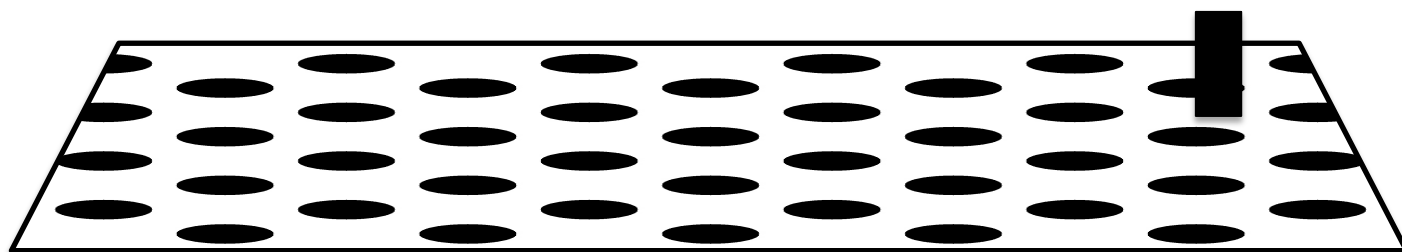
smile
paddeflat
gjekk
rosablogg
tjuetre
fjerde
ho
kolossal
kanskje
over

alle
provoserer
her
dokker
mjøl
som
og
under
køyrer
gamp

sms
atsjooo
vakrare
iskald
da
gøy
enno
Morten
kjem
hus

er
ja
splæsj
giljotinane
nokre
henne
kvarandre
gjennom
les
styrespak

bjørk
Afghanistan
sektifem
lokk
aldri
meir
eg
denne
best
narrar

KONJUNKSJON

INTERJEKSJON

PREPOSISJON

PRONOMEN

DETERMINATIV

ADVERB

SUBSTANTIV

ADJEKTIV

VERB

SUBJUNKSJON

ORDKLASSEHUS 3 (nynorsk)

I kva for nokre ordklasser høyrer dei ulike orda heime?
Flytt ord frå «kjellaren» til riktig rom. Hugs på at nokre
ord kan tilhøyre fleire ordklasser! Du får eit plusspoeng
for kvar riktig plassering og eit minuspoeng for kvar feil.

gardin
sju
fornærme
å
gift
på
sidan
Bilbo
auuu
bøygde

tordne
desse
eit
kanskje
meg
nettbrett
vakrast
vår
alltid
bravo

mykje
vi
rappellerer
dit
seks
brennheit
altfor
albuma
kreperte
visstnok

gått
skamslå
godt
der
ah
ikkje
veldig
hennar
Glomma
betre

venstre
ja
dykkar
enno
sex
smør
gakk-gakk
du
svært
adverb

KONJUNKSJON

INTERJEKSJON

PREPOSISJON

PRONOMEN

DETERMINATIV

ADVERB

SUBSTANTIV

ADJEKTIV

VERB

SUBJUNKSJON

ORDKLASSEHUS 4 (nynorsk)

I kva for nokre ordklasser høyrer dei ulike orda heime?
Flytt ord frå «kjellaren» til riktig rom. Hugs på at nokre
ord kan tilhøyre fleire ordklasser! Du får eit plusspoeng
for kvar riktig plassering og eit minuspoeng for kvar feil.

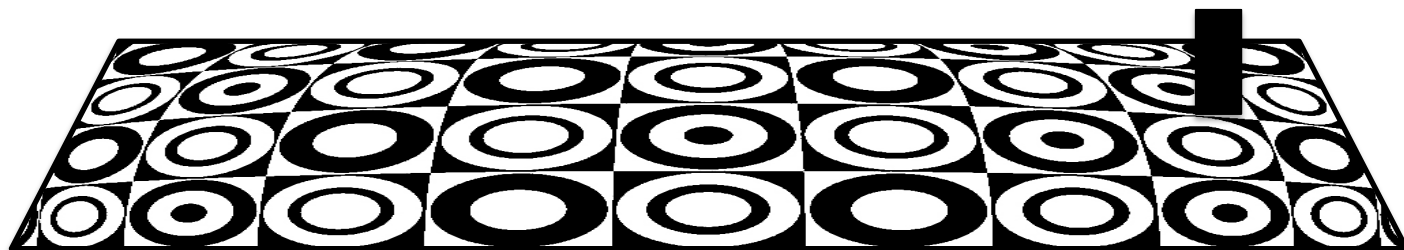
over
sin
der
smarte
halleluja
åtte
sjeldan
Kabul
og
både

meg
verre
jaggu
ikkje
truleg
klokare
ingen
rundt
deira
diskriminerer

sterkast
men
denne
demme
på
ding-dang
oss
usannsynleg
skryt
laug

femte
ofte
etter
eller
korkje
hans
dumsnill
hahaha
sine
Borghild

me
dessutan
ein
huff
mine
som
til
tre
styggpen
tjuesjuande

VERB

SUBSTANTIV

ADJEKTIV

ADVERB

PRONOMEN

DETERMINATIV
(BESTEMMERORD)

ORDKLASSEHUS 1 (bokmål)

Hvilke ord hører hjemme i hvilke ordklasser? Flytt ord fra «kjelleren» til riktig rom. Husk på at noen ord kan tilhøre flere ordklasser! Du får et plusspoeng for hver riktig plassering - og et minuspoeng for hver feil.

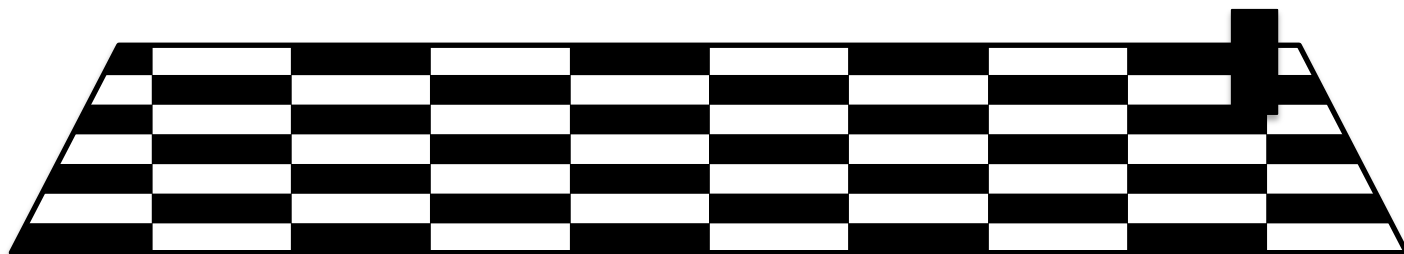
reparere
fem
ujevn
vi
drittsekk-tv
spydde
dine
hunder
blåfrossen
oss

denne
deres
stolene
rødsprenget
mosjonert
dem
billigst
fersking
angrer
de

fikse
henne
jeg
mordersnegl
tjukkere
vårt
Madagaskar
kritthvit
rengjorde
alle

disse
brøt
kremgul
tue
mitt
bredere
rotterace
han
oversette
meg

adderer
ham
språkveit
du
raskest
faller
hennes
Barack
beksvart
tretti

KONJUNKSJON

INTERJEKSJON

PREPOSISJON

PRONOMEN

DETERMINATIV

ADVERB

SUBSTANTIV

ADJEKTIV

VERB

SUBJUNKSJON

ORDKLASSEHUS 2 (bokmål)

Hvilke ord hører hjemme i hvilke ordklasser? Flytt ord fra «kjelleren» til riktig rom. Husk på at noen ord kan tilhøre flere ordklasser! Du får et plusspoeng for hver riktig plassering - og et minuspoeng for hver feil.

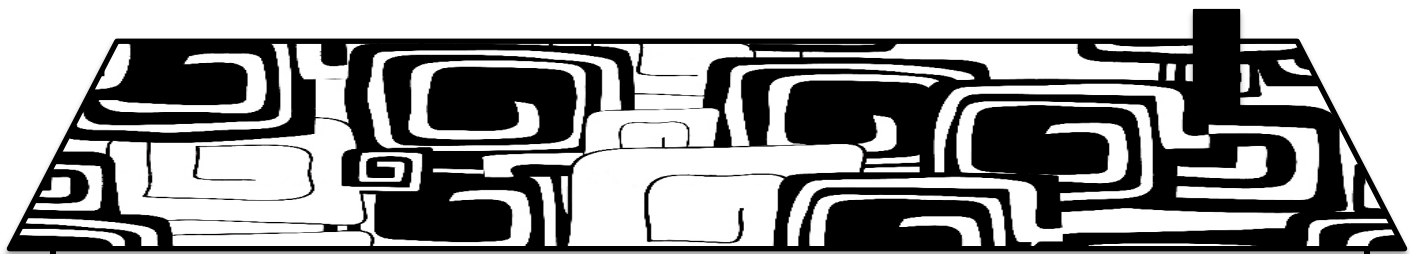
arbeidet
Severin
seg
omkring
da
din
pøh
verst
og
nedover

dette
eller
snillere
ti
jøye
alltid
med
en
om
askesky

tenk
som
Flåklupa
voff-voff
død
ikke
men
dere
i
å

hverandre
så
atten
sexy
ifølge
klikk-klakk
hvis
vert
vært
hvert

bortimot
det
mine
nei
jeg
for
høst
enda
smørhysteri
tunghørt

KONJUNKSJON

INTERJEKSJON

PREPOSISJON

PRONOMEN

DETERMINATIV

ADVERB

SUBSTANTIV

ADJEKTIV

VERB

SUBJUNKSJON

ORDKLASSEHUS 3 (bokmål)

Hvilke ord hører hjemme i hvilke ordklasser? Flytt ord fra «kjelleren» til riktig rom. Husk på at noen ord kan tilhøre flere ordklasser! Du får et plusspoeng for hver riktig plassering - og et minuspoeng for hver feil.

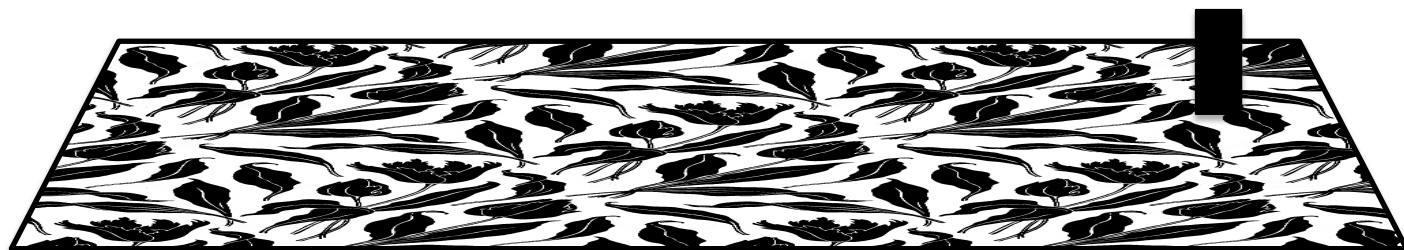
skreiv
hyppig
kvirrevitt
fæl
eller
to
du
fra
glanekø
før

bak
strøk
disse
Synnøve
hennes
pinadø
morsomst
men
han
mens

Hansen
så
ei
ett
av
mest
fordi
dem
skummel
hokuspokus

klø
oppover
rundt
hverandre
ko-ko
vennligere
førte
og
Lortegrauten
verb

gode
henne
pst
vår
forresten
dersom
saeøye
under
både
immun

KONJUNKSJON

INTERJEKSJON

PREPOSISJON

PRONOMEN

DETERMINATIV

ADVERB

SUBSTANTIV

ADJEKTIV

VERB

SUBJUNKSJON

ORDKLASSEHUS 4 (bokmål)

Hvilke ord hører hjemme i hvilke ordklasser? Flytt ord fra «kjelleren» til riktig rom. Husk på at noen ord kan tilhøre flere ordklasser! Du får et plusspoeng for hver riktig plassering - og et minuspoeng for hver feil.

Tjøtta
dere
tralala
alle
da
nittini
ofte
ovenfor
for
omtenksom

gadd
hun
om
ikke
au
at
kulere
inspirere
men
dings

størst
dette
vestover
mellom
hans
tre
simsalabim
hvis
et
Vatnevatnet

eller
verken
blant
etterforsket
der
åhå
dødsfarlig
når
meg
aktiviteter

grisevondt
deres
oss
søtten
og
sannsynligvis
hos
frøs
noen
fotball

HJELPEARK TIL NYNORSKBINGO

Dei neste sidene inneheld fem bingo Brett, som på ein morosam måte kan gjere elevane meir bevisste på skilnadene mellom bokmål og nynorsk. «Fasiten» nedanfor kan vere grei å lese opp frå når elevane har fylt ut bingo Brett, for med ei fastspikra liste er det uråd for elevane å påverke læraren til å velje bestemte ord. «Fasiten» gjer det også hakket lettare å lese opp eit treffande bokmålsord! (Orda i parentes viser til nynorskord på bingo Brett.)

Brett 3	Brett 4	Brett 5	Brett 6	Brett 7
1. lønn	1. innvirkning	1. rettferdighet	1. veilede (retteleie)	1. uke
2. syv	2. tilskudd	2. pinnsvin	2. ikke	2. henrettelse (avretting)
3. kommer	3. Midtøsten	3. likeledes	3. bevis (prov)	3. jeg
4. fjær	4. enighet (semje)	4. anførselstegn	4. hvalbiff	4. lørdag
5. bredbånd	5. medfølelse	5. gjøre	5. gress	5. pike (jente)
6. myk	6. virkning (verknad)	6. tykkarm	6. forrest (fremst)	6. øke
7. ledelse	7. løvskog	7. følelse (kjensle)	7. hun	7. fra
8. høst	8. urbefolkning	8. skilpadde	8. flere	8. hensynsløs (omsynslaus)
9. måned	9. ørret (aure)	9. fortsatt (framleis)	9. kjærlighet	9. hodepine (hovudverk)
10. hvetemel	10. forurensning	10. oversette	10. trett	10. tirsdag
11. lillebror	11. mye	11. flintskallet	11. jevn	11. vitenskap
12. forutsetning (føresetnad)	12. hverdag	12. Østlandet	12. ytterst	12. dataspill
13. størrelse (storleik)	13. kilde	13. nederst	13. Melkeveien	13. hver (kvar)
14. vannflaske	14. adlyde (lystre)	14. høyre	14. hjemme	14. blek
15. århundre	15. bare	15. drøm	15. anmeldelse	15. noen
16. innerst	16. skjeen (skeia)	16. sommer	16. valg	16. ildfast
17. forskjell (skilnad)	17. vugge	17. trofast	17. samvittighet	17. tegn
18. trær	18. stjal	18. hvem (kven)	18. vei	18. middelalderen
19. menighet (kyrkjelyd)	19. alene	19. helmelk	19. syd	19. seer
20. barbent	20. kirke	20. jevngammel	20. lillesøster	20. Røde Kors (Raudekrossen)
21. regnskap	21. oppdragelse (oppseiding)	21. lillefinger	21. hensyn	21. klær (klede)
22. egentlig	22. de (dei)	22. ondsinnet	22. selvsagt	22. seile
23. verken (korkje)	23. (å) tørre (tore)	23. egennavn	23. skudd	23. begravelse (gravferd)
24. herlig	24. guttene	24. forbrytelse (brotsverk)	24. bjelle	24. flue
25. dyp	25. vannski	25. bedre	25. tillatelse (løyve)	25. skyldfølelse
26. nødt	26. hennes	26. melk	26. speil	26. innbrudd
27. annerledes	27. bunn (botn)	27. hvordan (korleis)	27. avgjørelse (avgjerd)	27. hilsen
28. ondartet	28. rådgiver	28. hemmelighet	28. bryllup	28. torden (tore)
29. salg	29. eiendom	29. mesterskap	29. noe	29. bekrefte (stadfeste)
30. menighetsråd (sokneråd)	30. klebe (klistre)	30. sulte	30. tyv	30. vanskelighet
31. uenighet	31. skole	31. syk	31. øye (auge)	31. hvisket
32. utmerket (framifrå)	32. foreløpig (førebel)	32. våken	32. uduglighet (dugløyse)	32. stemmeseddel
33. mer	33. Norge	33. enstemmig (samrøystes)	33. hvorfor (kvifor)	33. munnkurv
34. ovenfra	34. huske (hugse)	34. gjenvalg (attval)	34. dog (likevel)	34. marked
35. tyve	35. rede (reir)	35. kjøre	35. en	35. lyve
36. Østerrike	36. ellers	36. vann	36. skjebne (lagnad)	36. advare

NYNORSKBINGO 3

Er det lenge sidan du har spelt bingo? Her får du ein ny sjanse! Reglane er slik:

1. Ovanfor ser du eit bingobrett med 25 blanke felt. Desse felta skal du fylle ut med nynorske ord, som du finn nedst på denne sida. Du skal altså velje ut 25 av 36 ord, for du har ikkje lov til å bruke det same ordet fleire gonger på det same bingobrettet.

2. Læraren les opp bokmålsvariantane av dei nynorske orda. Når du høyrer eit bokmålsord, må du prøve å tenkje deg fram til kva dette ordet heiter på nynorsk.

3. Når du har funne fram til det riktige nynorsk-ordet, blir neste oppgåve å finne ut om dette nynorskordet finst på bingobrettet ditt. Dersom du finn nynorskordet, set du eit stort kryss over ordet. Krysset skal fylle heile ruta.

4. Etter kvart som du får fleire og fleire kryss på bingobrettet, stig spenninga. Det er om å gjere å få fem kryss på rad, anten vassrett, loddrett eller på skrå. Når du oppdagar at du har fem på rad, roper du «BINGO».

5. Dersom du er den første som roper «BINGO», og du har kryssa av på riktig måte, har du vunne bingospelet. Dei andre spelar vidare, for å finne ut kven som kjem på andre plass og tredje plass, osv.

6. Andre bingovariantar finst også. Det er til dømes mogleg å kåre vinnarar som dei gjer det i Extraspelet til Norsk Tipping, altså med ramme, bilete og brett. Men hugs på at det berre er lov å skrive med penn.

NYNORSKE ORD:

annleis	fjør	inst	løn	rekneskap	tjue
Austerrike	framifrå	kjem	meir	sal	tre
berrføtt	føresetnad	korkje	mjuk	sju	usemje
breiband	haust	kveitemjøl	månad	skilnad	vassflaske
djup	herleg	kyrkjelyd	nøydd	sokneråd	veslebror
eigntleg	hundreår	leiing	ovanfrå	storleik	vondarta

NYNORSKBINGO 4

Er det lenge sidan du har spelt bingo? Her får du ein ny sjanse! Reglane er slik:

1. Ovanfor ser du eit bingo Brett med 25 blanke felt. Desse felt skal du fylle ut med nynorske ord, som du finn nedst på denne sida. Du skal altså velje ut 25 av 36 ord, for du har ikkje lov til å bruke det same ordet fleire gonger på det same bingo Brettet.

2. Læraren les opp bokmålsvariantane av dei nynorske orda. Når du høyrer eit bokmålsord, må du prøve å tenkje deg fram til kva dette ordet heiter på nynorsk.

3. Når du har funne fram til det riktige nynorskordet, blir neste oppgåve å finne ut om dette nynorskordet finst på bingo Brettet ditt. Dersom du finn nynorskordet, set du eit stort kryss over ordet. Krysset skal fylle heile ruta.

4. Etter kvart som du får fleire og fleire kryss på bingo Brettet, stig spenninga. Det er om å gjere å få fem kryss på rad, anten vassrett, loddrett eller på skrå. Når du oppdagar at du har fem på rad, roper du «BINGO».

5. Dersom du er den første som roper «BINGO», og du har kryssa av på riktig måte, har du vunne bingospelet. Dei andre spelar vidare, for å finne ut kven som kjem på andre plass og tredje plass, osv.

6. Andre bingo variantar finst også. Det er til dømes mogleg å kåre vinnarar som dei gjer det i Extraspelet til Norsk Tipping, altså med ramme, bilete og Brett. Men hugs på at det berre er lov å skrive med penn.

NYNORSKE ORD:

aleine	elles	innverknad	lystre	reir	tilskot
aure	forureining	kjelde	medkjensle	rådgevar	tore
berre	førebels	klistre	Midtausten	semje	urfolk
botn	gutane	kvardag	mykje	skeia	vasski
dei	hennar	kyrkje	Noreg	skule	verknad
eigedom	hugse	lauvskog	oppseding	stal	vogge

NYNORSKBINGO 5

Er det lenge sidan du har spelt bingo? Her får du ein ny sjanse! Reglane er slik:

1. Ovanfor ser du eit bingobrett med 25 blanke felt. Desse felta skal du fylle ut med nynorske ord, som du finn nedst på denne sida. Du skal altså velje ut 25 av 36 ord, for du har ikkje lov til å bruke det same ordet fleire gonger på det same bingobrettet.

2. Læraren les opp bokmålsvariantane av dei nynorske orda. Når du høyrer eit bokmålsord, må du prøve å tenkje deg fram til kva dette ordet heiter på nynorsk.

3. Når du har funne fram til det riktige nynorsk-ordet, blir neste oppgåve å finne ut om dette nynorskordet finst på bingobrettet ditt. Dersom du finn nynorskordet, set du eit stort kryss over ordet. Krysset skal fylle heile ruta.

4. Etter kvart som du får fleire og fleire kryss på bingobrettet, stig spenninga. Det er om å gjere å få fem kryss på rad, anten vassrett, loddrett eller på skrå. Når du oppdagar at du har fem på rad, roper du «BINGO».

5. Dersom du er den første som roper «BINGO», og du har kryssa av på riktig måte, har du vunne bingospelet. Dei andre spelar vidare, for å finne ut kven som kjem på andre plass og tredje plass, osv.

6. Andre bingovariantar finst også. Det er til dømes mogleg å kåre vinnarar som dei gjer det i Extraspelet til Norsk Tipping, altså med ramme, bilete og brett. Men hugs på at det berre er lov å skrive med penn.

NYNORSKE ORD:

attval	fleinskalla	jamgammal	løyndom	rettferd	tjukktarm
Austlandet	framleis	kjensle	meisterskap	samrøystes	trufast
betre	gjere	korleis	mjolk	sjuk	vaken
brotsverk	heilmjolk	kven	nedst	skjelpadde	vatn
draum	hermeteikn	køyre	omsetje	sommar	veslefinger
eigennamn	høgre	likeins	piggsvin	svelte	vondsinna

NYNORSKBINGO 6

Er det lenge sidan du har spelt bingo? Her får du ein ny sjanse! Reglane er slik:

1. Ovanfor ser du eit bingobrett med 25 blanke felt. Desse felte skal du fylle ut med nynorske ord, som du finn nedst på denne sida. Du skal altså velje ut 25 av 36 ord, for du har ikkje lov til å bruke det same ordet fleire gonger på det same bingobrettet.

2. Læraren les opp bokmålsvariantane av dei nynorske orda. Når du høyrer eit bokmålsord, må du prøve å tenkje deg fram til kva dette ordet heiter på nynorsk.

3. Når du har funne fram til det riktige nynorsk-ordet, blir neste oppgåve å finne ut om dette nynorskordet finst på bingobrettet ditt. Dersom du finn nynorskordet, set du eit stort kryss over ordet. Krysset skal fylle heile ruta.

4. Etter kvart som du får fleire og fleire kryss på bingobrettet, stig spenninga. Det er om å gjere å få fem kryss på rad, anten vassrett, loddrett eller på skrå. Når du oppdagar at du har fem på rad, roper du «BINGO».

5. Dersom du er den første som roper «BINGO», og du har kryssa av på riktig måte, har du vunne bingospelet. Dei andre spelar vidare, for å finne ut kven som kjem på andre plass og tredje plass, osv.

6. Andre bingovariantar finst også. Det er til dømes mogleg å kåre vinnarar som dei gjer det i Extraspelet til Norsk Tipping, altså med ramme, bilete og brett. Men hugs på at det berre er lov å skrive med penn.

NYNORSKE ORD:

auge	fleire	jamn	løyve	rettleie	tjuv
avgjerd	fremst	kjærleik	melding	samvit	trøytt
bjølle	gras	kvalbiff	Mjølkevegen	sjølvsagt	val
bryllaup	heime	kvifor	noko	skot	veg
dugløyse	ho	lagnad	omsyn	spegel	veslesøster
ein	ikkje	likevel	prov	sør	ytst

NYNORSKBINGO 7

Er det lenge sidan du har spelt bingo? Her får du ein ny sjanse! Reglane er slik:

1. Ovanfor ser du eit bingobrett med 25 blanke felt. Desse felta skal du fylle ut med nynorske ord, som du finn nedst på denne sida. Du skal altså velje ut 25 av 36 ord, for du har ikkje lov til å bruke det same ordet fleire gonger på det same bingobrettet.

2. Læraren les opp bokmålsvariantane av dei nynorske orda. Når du høyrer eit bokmålsord, må du prøve å tenkje deg fram til kva dette ordet heiter på nynorsk.

3. Når du har funne fram til det riktige nynorsk-ordet, blir neste oppgåve å finne ut om dette nynorskordet finst på bingobrettet ditt. Dersom du finn nynorskordet, set du eit stort kryss over ordet. Krysset skal fylle heile ruta.

4. Etter kvart som du får fleire og fleire kryss på bingobrettet, stig spenninga. Det er om å gjere å få fem kryss på rad, anten vassrett, loddrett eller på skrå. Når du oppdagar at du har fem på rad, roper du «BINGO».

5. Dersom du er den første som roper «BINGO», og du har kryssa av på riktig måte, har du vunne bingospelet. Dei andre spelar vidare, for å finne ut kven som kjem på andre plass og tredje plass, osv.

6. Andre bingovariantar finst også. Det er til dømes mogleg å kåre vinnarar som dei gjer det i Extraspelet til Norsk Tipping, altså med ramme, bilete og brett. Men hugs på at det berre er lov å skrive med penn.

NYNORSKE ORD:

auke	fluge	jente	marknad	røystesetel	tore
avretting	frå	klede	mellomalderen	segle	tysdag
bleik	gravferd	kvar	munnkorg	sjåar	vanske
dataspel	helsing	kviskra	nokre	skuldkjensle	veke
eg	hovudverk	laurdag	omsynslaus	stadfeste	vitskap
eldfast	innbrot	lyge	Raudekrossen	teikn	åtvare

FASITSIDER

Dialekt-quiz 3 – side 12

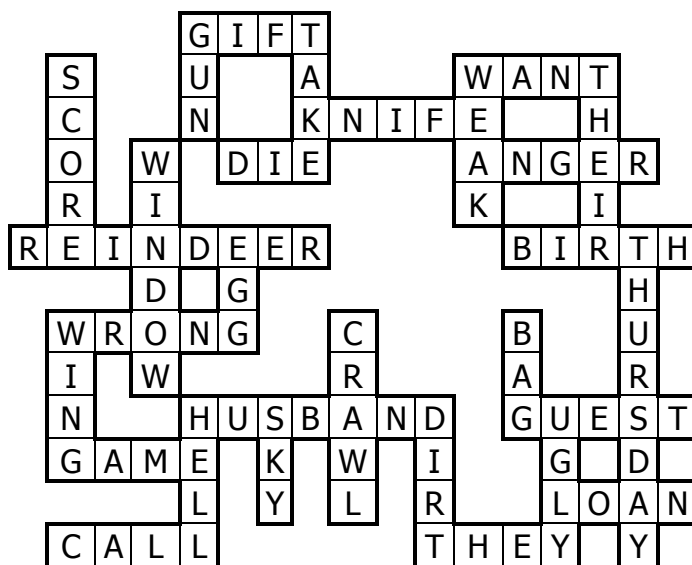
	STIKKORD	FLEIP	FAKTA
1.	16 teikn i ny runerekke		X
2.	Manglar ordmellomrom		X
3.	Brasil og «bra sild»	X	
4.	Norrøne vekedagar i engelsk		X
5.	Vaskingpá laugardagen		X
6.	Norrøne ordklasser	X	
7.	Bluetooth og Blåtann		X
8.	Venstre og høgre	X	
9.	Berserk		X
10.	Å-lyd og u-lyd («hol»/«hull»)		X
11.	SMS og runepinnar		X
12.	Rettskrivingsprotest	X	
13.	Bryllaup og raskt løp		X
14.	Tydeleg k-lyd på norrønt		X
15.	Gammalnorsk og norrønt	X	
16.	Dialektar i vikingtida		X
17.	Hel og Hell		X
18.	«Olaf drap Harald»		X
19.	Rugby		X
20.	Brunhild og Odin i Grunnlova	X	

Dialekt-quiz 4 – side 13

	STIKKORD	FLEIP	FAKTA
1.	To hovedtyper av sagaer		X
2.	Jeg-forteller	X	
3.	Sluttpoenget i innledningen	X	
4.	Replikker og handlingsreferat		X
5.	Helter med magiske krefter	X	
6.	Presentasjon av slekten		X
7.	Slappe helter	X	
8.	Romantiske lengsler	X	
9.	Tidshopp		X
10.	Viktige drømmer		X
11.	Voluspå et skuespill	X	
12.	Snorre blir til Shakespeare	X	
13.	Skaldekvad		X
14.	Bokstavrim		X
15.	Frostatingsloven		X
16.	Trymskvadet		X
17.	www.heimskringla.no	X	
18.	Kongespeilet		X
19.	Hårek den hardbalne		X
20.	Erotiske sagafortellinger		X

Dialekt-quiz 5 – side 14

	STIKKORD	SVAR
A	På kalveskinn	1
B	Å ofre til gudene	2
C	17 kongesagaer	X
D	Urnordisk	2
E	Båten til Olav Tryggvason	1
F	Skaldekunst og norrøn mytologi	2
G	Menneskene	2
H	År	1
I	Ølbjørn	2
J	Den germanske språkgruppen	1
K	«Ek gaf þér fiska mína.»	X
L	«H1eg' ghabhh2e tes piskôns meinôns.»	1

Norrønt/engelsk-kryssord – side 15

Norrønakryss 1 – side 16–17

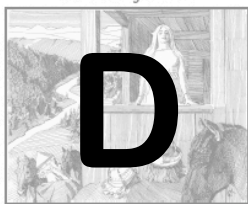

Norrønakryss 2 – side 18–19

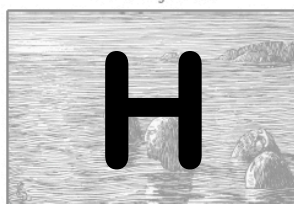
Illustrasjonar til
Heimskringla
(del 1)

Illustrasjon ____

D

Illustrasjon ____

H

Illustrasjon ____

K

Illustrasjon ____

F

Illustrasjon ____

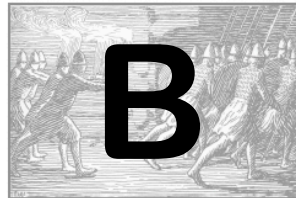
A

Illustrasjon ____

G

Illustrasjon ____

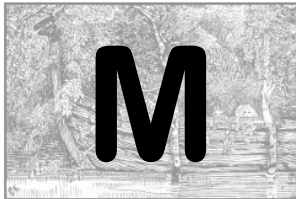
B

Illustrasjon ____

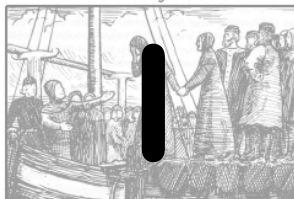
N

Illustrasjon ____

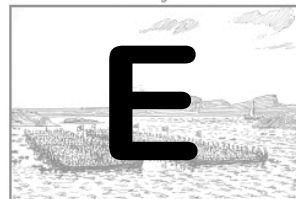
M

Illustrasjon ____

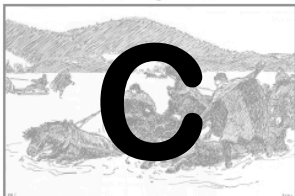
I

Illustrasjon ____

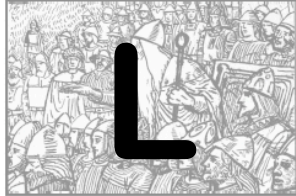
E

Illustrasjon ____

C

Illustrasjon ____

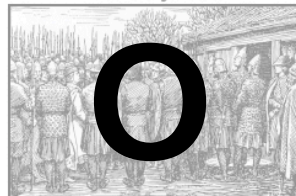
L

Illustrasjon ____

J

Illustrasjon ____

O

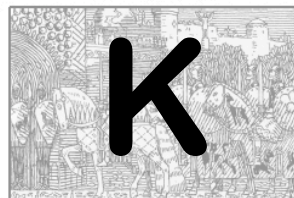
Illustrasjonar til
Heimskringla
(del 2)

Illustrasjon ____

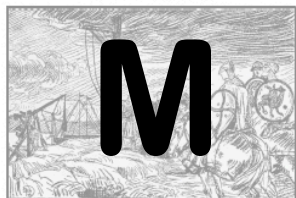
O

Illustrasjon ____

K

Illustrasjon ____

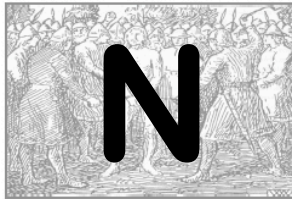
M

Illustrasjon ____

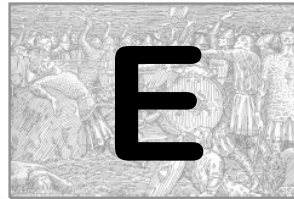
G

Illustrasjon ____

N

Illustrasjon ____

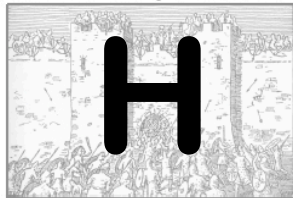
E

Illustrasjon ____

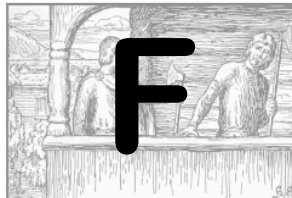
L

Illustrasjon ____

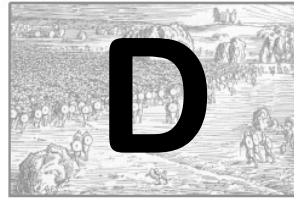
H

Illustrasjon ____

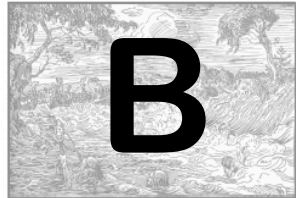
F

Illustrasjon ____

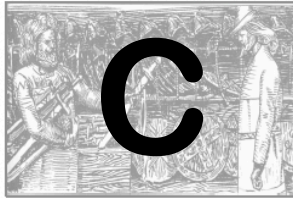
D

Illustrasjon ____

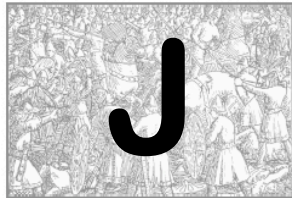
B

Illustrasjon ____

C

Illustrasjon ____

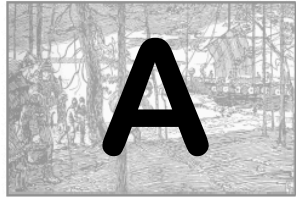
J

Illustrasjon ____

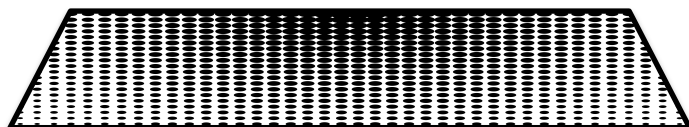

I

Illustrasjon ____

A

Ordklassehus 1NN – side 24 (maks. 59 poeng)

takle – verb
 vi – pronomen (1. person) + verb (imperativ)
 app – substantiv
 aldri – adverb
 fjellstøtt – adjektiv
 blindsjakk – substantiv
 flaug – verb (preteritumsform)
 dokker – pronomen (2. person) + substantiv
 tyngst – adjektiv (superlativ)
 tolv – determinativ (grunntal)

eg – pronomen + substantiv («finne sitt rette eg»)
 bannorda – substantiv
 eldre – adjektiv (komparativ)
 sentre – verb
 alltid – verb
 elevdiktatur – substantiv
 vatn – substantiv + verb (imperativ)
 vann – verb (preteritumsform)
 glovarm – adjektiv
 ikkje – (nektings-)adverb

mitt – determinativ
 skrubbsvolten – adjektiv
 kom – verb
 ofte – adverb
 nerden – substantiv
 han – pronomen
 vakrare – adjektiv
 nikke – verb
 Stoltenberg – substantiv
 desse – determinativ

våre – determinativ + verb (vårast)
 felle – substantiv + verb
 best – adjektiv + verb (imperativ av å «saume lausleg») + substantiv («tråklesting»)
 pissredd – adjektiv
 hijab – substantiv
 der – (stads-)adverb
 dømde – verb
 rørleggjar – substantiv
 henne – pronomen
 tolvte – adjektiv («den tolvte/snille mannen»)

kanskje – (setnings-)adverb
 klassestyrar – substantiv
 protesterte – verb
 dei – pronomen + determinativ («epla var gode, dei»)
 farlegare – adjektiv
 deira – determinativ
 snubla – verb
 borte – adverb
 datamusa – substantiv
 utspjåka – adjektiv («utstasa på ein smaklaus måte»)

Ordklassehus 2NN – side 25 (maks. 63 poeng)

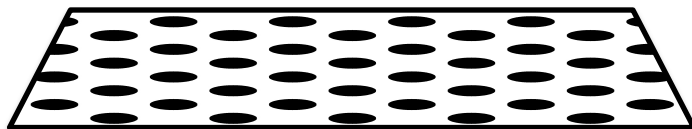
smile – verb
 paddeflat – adjektiv
 gjekk – verb + substantiv («tosk»)
 rosablogg – substantiv
 tjuetre – determinativ
 fjerde – adjektiv (rekjetil til fire)
 ho – pronomen + substantiv («ei ho»)
 kolossal – adjektiv
 kanskje – adverb
 over – preposisjon

alle – determinativ
 provoserer – verb
 her – preposisjon + (steds-)adverb
 dokker – substantiv + pronomen (2. person)
 mjøl – substantiv
 som – subjunksjon [kan gå som determinativ]
 og – konjunksjon
 under – preposisjon + substantiv («mirakel»)
 køyrer – verb
 gamp – substantiv

sms – substantiv
 atsjooo – intereksjon
 vakrare – adjektiv
 iskald – adjektiv
 da – (tids-)adverb + subjunksjon
 gøy – adjektiv
 enno – adverb
 Morten – substantiv (eigennamn)
 kjem – verb
 hus – substantiv + verb (imperativ)

er – verb
 ja – intereksjon (svarord) + substantiv
 splæsj – intereksjon
 giljotinane – substantiv
 nokre – determinativ (mengdeord)
 henne – pronomen
 kvarandre – (resiprokt) pronomen
 gjennom – preposisjon
 les – verb (imperativ)
 styrespak – substantiv

bjørk – substantiv
 Afghanistan – substantiv
 Sekstifem – determinativ
 lokk – substantiv + verb (imperativ)
 aldri – adverb
 meir – adjektiv
 eg – pronomen + substantiv («finne sitt rette eg»)
 denne – determinativ (peikeord)
 best – adjektiv + verb (imperativ av å «saume lausleg») + substantiv («tråklesting»)
 narrar – substantiv + verb

Ordklassehus 3NN – side 26 (maks. 60 poeng)

gardin – substantiv
 sju – determinativ
 fornærme – verb
 å – subjunksjon (infinitivmerke) + substantiv («elv»)
 + interjeksjon
 gift – adjektiv + substantiv + verb (imperativ)
 på – preposisjon
 sidan – adverb («seinare») + subjunksjon
 + preposisjon («sidan nyttår»)
 Bilbo – substantiv (eigennamn frå Hobbitten)
 Auuu – interjeksjon
 bøygde – verb

tordne – verb
 desse – determinativ (peikeord)
 eit – determinativ
 kanskje – adverb
 meg – pronomen
 nettbrett – substantiv
 vakrast – adjektiv
 vår – substantiv («årstid») + determinativ
 alltid – adverb
 bravo - interjeksjon

mykje – adjektiv
 vi – verb (imperativ) + pronomen
 rappellerer – verb
 dit – adverb
 seks – determinativ (grunntal)
 brennheit – adjektiv
 altfor – adverb
 albuma – substantiv
 kreperte – verb
 visstnok – adverb

gått – verb
 skamslå – verb
 godt – adjektiv
 der – (steds-)adverb
 ah – interjeksjon
 ikkje – (nektings-)adverb
 veldig – adjektiv
 hennar – determinativ (eigedomssord)
 Glomma – substantiv
 betre – adjektiv

venstre – adjektiv (komparativform!)
 ja – interjeksjon (svarord) + substantiv
 dykkar – determinativ (eigedomssord) + substantiv
 enno – (tids-)adverb
 sex – substantiv
 smør – verb (imperativ) + substantiv
 gakk-gakk – interjeksjon (lydmålende ord)
 du – pronomen
 svært – adjektiv
 adverb – substantiv

Ordklassehus 4NN – side 27 (maks. 62 poeng)

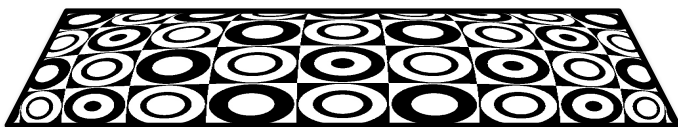
over – preposisjon + adverb («uvêret er over»)
 sin – determinativ (eigedomssord)
 der – (stads-)adverb
 smarte – adjektiv
 halleluja – interjeksjon + substantiv
 åtte – determinativ (grunntal) + verb («eigde»)
 sjeldan – adverb
 Kabul – substantiv (eigennamn)
 og – konjunksjon
 både – konjunksjon («både og»)

meg – pronomen
 verre – adjektiv
 jaggu – interjeksjon
 ikkje – (nektings-)adverb
 truleg – adverb
 klokare – adjektiv
 ingen – determinativ (mengdeord)
 rundt – preposisjon + adjektiv
 deira – determinativ (eigedomssord)
 diskriminerer – verb

sterkast – adjektiv
 men – konjunksjon + substantiv
 denne – determinativ (peikeord)
 demme – verb (infinitiv) + substantiv
 på – preposisjon
 ding-dang – interjeksjon
 oss – pronomen
 usannsynleg – adjektiv
 skryt – verb
 laug – verb (preteritum) + substantiv (samskipnad av handverksmeistrar innanfor same faget på ein stad)

femte – adjektiv (rekkeetal)
 ofte – (tids-)adverb
 etter – preposisjon
 eller – konjunksjon
 korkje – konjunksjon («korkje eller»)
 hans – determinativ (eigedomssord)
 dumsnill – adjektiv
 hahaha – interjeksjon
 sine – determinativ (eigedomssord) + verb («slutte å gje mjølk»)
 Borghild – substantiv (kvinnenamn)

me – pronomen
 dessutan – adverb
 ein – determinativ + adverb («cirka», som i «ein fem-seks mil»)
 huff – interjeksjon
 mine – determinativ + substantiv
 som – subjunksjon
 til – preposisjon
 tre – determinativ + substantiv + verb («tre av»)
 styggpen – adjektiv
 tjuesjuande – adjektiv

Ordklassehus 1BM – side 28 (maks. 57 poeng)

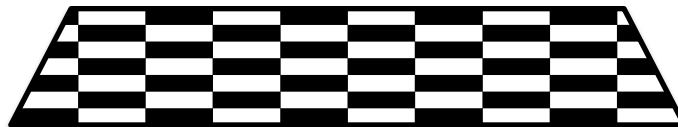
reparere – verb
 fem – determinativ (grunntall)
 ujevn – adjektiv
 vi – verb (imperativ) + pronomen (personlig)
 drittsekk-tv – substantiv
 spydde – verb
 dine – determinativ (eiendomsord)
 hunder – substantiv
 blåfrossen – adjektiv
 oss – pronomen (personlig)

denne – determinativ (pekeord)
 deres – determinativ (eiendomsord)
 stolene – substantiv
 rødsprengt – adjektiv
 mosjonert – verb
 dem – verb (imperativ) + pronomen (personlig)
 billigst – adjektiv
 fersking – substantiv
 angret – verb
 de – pronomen (personlig) + determinativ (pekeord)

fikse – verb
 henne – pronomen (personlig)
 jeg – pronomen (personlig)
 mordersnegl – substantiv
 tjukkere – adjektiv (komparativ)
 vårt – determinativ (eiendomsord)
 Madagaskar – substantiv (egennavn)
 kritthvit – adjektiv
 rengjorde – verb
 alle – determinativ (mengdeord) + allé – substantiv

disse – determinativ (pekeord) + verb
 brøt – verb
 kremgul – adjektiv
 tue – substantiv
 mitt – determinativ (eiendomsord)
 bredere – adjektiv (komparativ)
 rotterace – substantiv
 han – pronomen (personlig)
 oversette – verb
 meg – pronomen (personlig)

adderer – verb
 ham – pronomen (personlig) + substantiv
 språkvett – substantiv
 du – pronomen (personlig)
 raskest – adjektiv (superlativ)
 faller – verb + substantiv (flertall av *falle*, «stengedel i lås»)
 hennes – determinativ (eiendomsord)
 Barack – substantiv (egennavn)
 beksvart – adjektiv
 tretti – determinativ (mengdeord)

Ordklassehus 2BM – side 29 (maks. 81 poeng)

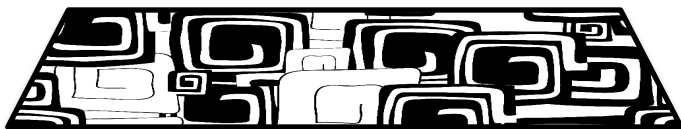
arbeidet – substantiv (bf. entall) + verb (preteritum)
 Severin – substantiv (egennavn)
 seg – pronomen (refleksivt) + verb (preteritum)
 omkring – preposisjon
 da – (tids-)adverb + subjunksjon
 din – determinativ (eiendomsord)
 pøh – interjeksjon
 verst – adjektiv (superlativ)
 og – konjunksjon
 nedover – preposisjon + adverb

dette – determinativ (pekeord) + verb
 eller – konjunksjon + verb (presens)
 snillere – adjektiv (komparativ)
 ti – determinativ (mengdeord) + verb (imperativ) + substantiv (den sjuende tonen i durskalaen)
 jøye – interjeksjon + verb («å jøye/jamre seg»)
 alltid – (tids-)adverb
 med – preposisjon + substantiv (siktemerke på land)
 en – determinativ (mengdeord/artikkel) – pronomen (ubestemt) + adverb («cirka»; «for en sju, åtte år siden») + verb (imperativ, «En dere!»)
 om – preposisjon + subjunksjon + substantiv («svak lyd»)
 askesky – substantiv

tenk – verb (imperativ)
 som – subjunksjon + konjunksjon («så vel A som B»)
 Flåklipa – substantiv (egennavn)
 voff-voff – interjeksjon
 død – adjektiv + substantiv + verb («å døde sine lyster»)
 ikke – (nektings-)adverb
 men – konjunksjon + substantiv (skade)
 dere – pronomen (personlig)
 i – preposisjon + substantiv (bokstaven «i»)
 å – subjunksjon (infinitivmerke) + substantiv («elv») + interjeksjon

hverandre – pronomen (resiprokt)
 så – verb + adverb + subjunksjon
 atten – determinativ (mengdeord, grunntall)
 sexy – adjektiv
 ifølge – preposisjon
 klikk-klakk – interjeksjon
 hvis – subjunksjon
 vert – substantiv
 vært – verb (perfektum)
 hvert – determinativ

bortimot – (setnings-)adverb
 det – pronomen (personlig) + determinativ (pekeord)
 mine – substantiv + determinativ (eiendomsord)
 nei – interjeksjon + verb (imperativ) + substantiv (n)
 jeg – pronomen (personlig) + substantiv («jeget»)
 for – verb + konjunksjon + subjunksjon + preposisjon
 høst – verb (imperativ) + substantiv («årstid»)
 enda – adverb
 smørhysteri – substantiv
 tunghørt – adjektiv

Ordklassehus 3BM – side 30 (maks. 77 poeng)

skreiv – verb (preteritum)
hyppig – adverb
kvirrevitt – intereksjon + substantiv («kvitter»)
fæl – adjektiv
eller – konjunksjon + verb (presens)
to – determinativ (mengdeord) + substantiv («stoff») +
verb (imperativ; «å toe sine hender»)
du – pronomen (personlig)
fra – preposisjon
glanekø – substantiv («kø for eksempel ved bilulykke»)
før – preposisjon + verb (imperativ) + adjektiv («vanfør»)

bak – preposisjon + substantiv + verb (imperativ)
strøk – verb (preteritum) + substantiv
disse – determinativ (pekeord) + verb («riste») +
substantiv («huske/gynge»)
Synnøve – substantiv (egennavn)
hennes – determinativ (eiendomsord)
pinadø – intereksjon (egentlig «Kristi pine og død»)
morsomst – adjektiv (superlativ)
men – konjunksjon + substantiv (skade)
han – pronomen (personlig)
mens – subjunksjon + substantiv (kortform av
«menstruasjon»)

Hansen – substantiv (egennavn)
så – verb + adverb + subjunksjon
ei – determinativ (artikkel) + adverb («ikke») + verb
ett – determinativ (mengdeord) + verb (av «å ete»)
av – preposisjon
mest – adjektiv (superlativ)
fordi – subjunksjon
dem – pronomen (personlig) + verb (imperativ)
skummel – adjektiv
hokuspokus – substantiv + intereksjon

klø – verb
oppover – preposisjon + adverb
rundt – adjektiv + preposisjon
hverandre – pronomen (resiprokt)
ko-ko – intereksjon + substantiv + adjektiv («helt ko-ko»)
vennliger – adjektiv (komparativ)
førte – determinativ (mengdeord)
og – konjunksjon
Lortegrauten – substantiv (stedsnavn ved Notodden)
verb – substantiv

gode – adjektiv (flertallsform) + substantiv
henne – pronomen (personlig)
pst – intereksjon
vår – substantiv + determinativ (eiendomsord)
forresten – adverb
dersom – subjunksjon
saueøye – substantiv (NB: Norsk rekord i andel vokaler i
et ord: 1 konsonant + 6 vokaler!)
under – preposisjon + substantiv
både – (del av sammensatt) konjunksjon («både A og B»)
immun – adjektiv

Ordklassehus 4BM – side 31 (maks. 81 poeng)

Tjøtta – substantiv (egennavn, halvøy på Helgeland)
dere – pronomen (personlig)
tralala – intereksjon
alle – determinativ (mengdeord) + substantiv («allé»)
da – subjunksjon + adverb
nittini – determinativ (mengdeord)
ofte – (tids-)adverb
ovenfor – preposisjon
for – verb + konjunksjon + subjunksjon + preposisjon
omtenksom – adjektiv

gadd – verb + substantiv («furu som har tørket på rot»)
hun – pronomen + substantiv («ytterste bord som kan
skjæres på en tømmerstokk»)
om – preposisjon + subjunksjon + substantiv («svak lyd»)
ikke – (nektings-)adverb
au – intereksjon + substantiv («et au») + adverb («også»)
at – subjunksjon
kulere – adjektiv (komparativ)
inspirere – verb (infinitiv)
men – konjunksjon + substantiv (skade)
dings – substantiv

størst – adjektiv (superlativ)
dette – determinativ (pekeord) + verb
skjelmskt – adjektiv (NB: Norsk rekord i andel
konsonanter i et ord: 1 vokal og 8 konsonanter!)
mellom – preposisjon
hans – determinativ (eiendomsord)
tre – determinativ (mengdeord) + substantiv + verb
simsalabim – intereksjon
hvis – subjunksjon
et – determinativ (artikkel) + verb («å ete») +
konjunksjon («et cetera»)
Vatnevatnet – substantiv (egennavn fra Ørsta kommune)

eller – konjunksjon + verb (presens)
verken – (del av sammensatt) konjunksjon («verken A
eller B») + substantiv
blant – preposisjon
etterforsket – verb
der – adverb
åhå – intereksjon
dødsfarlig – adjektiv (ubøyeelig!)
når – subjunksjon + verb
meg – pronomen (personlig)
aktiviteter – substantiv

grisevondt – adjektiv
deres – determinativ (eiendomsord)
oss – pronomen (personlig)
søtten – intereksjon (omskrivning av Satan)
og – konjunksjon
sannsynligvis – adverb
hos – preposisjon
frøs – verb
noen – determinativ (mengdeord)
fotball – substantiv

NORSKnytt

Norsknytt nummer 2-2012

Konfirmander

Öronen för stora, ögonen för runda,
byxorna för långa, ej barn, ej män.
Jämkanke manschetterna gå de och grunda
över oblaten, som de smaka än.

De titta högtidligt på sin första klocka,
som går för sakta, ty aldrig blir man stor.
Vördsamt omkring dem kvarterets barn sig skocka,
granska deras handskar, kläder och skor.

«Sannerligen, sannerligen säger jag eder»
sakta förtonar för vardagens prat.
Orgelbruset surrar ännu i deras leder
när de se på «Chaplin som brandsoldat».

Med läppar knappast torra av nattvardsvinet
draga de hostande förbjudna bloss,
men det går dåligt med svordomen och grinet
innan de kommit ur stärkekragen loss.

Kristus, som korsfästs för dem, ha de förgätt
innan deras byxor mist sina veck.
Fastän de av honom ha druckit og ätit
gå dem och fundera på rackarstreck.

De kamma och borsta sig, när ingen ser'et,
Och lyssna på det nya i sin röst,
svärma för den stiligaste i kvarteret
och krama hennes brådmogna bröst.

Det är den sköna tid, då träden stå skira
i sin första grönska och rymden är ljum,
då gravarna våras och ogräsen spira
och allt är ett väldigt mysterium.

Erik Lindorm (1889–1941)